

Sektor za ljudska prava- Sektor za ljudska prava

IZVJEŠTAJ

vlasti Bosne i Hercegovine o posjeti Evropskog Komiteta za prevenciju torture i nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT) Bosni i Hercegovini u periodu od 05. do 14. aprila 2011. godine

U skladu sa nadležnostima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, a nakon periodične posjete Evropskog Komiteta za prevenciju torture i nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT) Bosni i Hercegovini u periodu od 05. do 14. aprila 2011. godine, obavještavamo Vas da je **Izveštaj Evropskog Komiteta za prevenciju torture usvojen na 165. sjednici Vijeća ministara BiH koja je održana 26. 10. 2011. godine**, kojom prilikom je Vijeće ministara BiH donijelo i **zaključak kojim se nalaže institucijama u Bosni i Hercegovini da u roku od šest mjeseci daju potpuni odgovor na preporuke, zahtjeve za informacijama i komentarima CPT-a, sa posebnim naglaskom na aktivnostima koje su provedene na njihovoj implementaciji**

Izveštaj Evropskog Komiteta za prevenciju torture, a nakon usvajanja od strane Vijeća ministara BiH, dostavljen je svim resornim ministarstvima i institucijama Bosne i Hercegovine i entiteta na koje se Izveštaj CPT-a odnosi, za dostavljanje odgovora i povratnih informacija na upite CPT-a, komentare i zahtjeve za informacijama.

Zbog kratkoće vremena i zahtjeva CPT-a da se Izveštaj vlasti Bosne i Hercegovine dostavi u roku od šest mjeseca od dana dostave Izveštaja Evropskog Komiteta za prevenciju torture, od strane oficira za vezu vlasti BiH odnosno Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, pismenim aktom zatraženo je od Sekretarijata CPT-a dostava povratne informacije od kada se računa rok od šest mjeseci.

Dostavljeni odgovor od Sekretarijata CPT-a je bio da se rok od šest mjeseci računa od dana dostave Izveštaja CPT-a Stalnoj misiji BiH u Strazburu odnosno od 20.07.2011. godine, mada Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice ne može koordinirati aktivnosti sa resornim institucijama u BiH na koje se Izveštaj CPT-a odnosi, sve dok isti ne bude na dnevnom redu Vijeća ministara BiH.

U skladu sa navedenim rok dostave Izveštaja vlasti Bosne i Hercegovine Sekretarijatu Evropskog Komiteta za prevenciju torture je 20. 01. 2012. godine.

U cilju blagovremene dostave Izveštaja vlasti BiH Evropskom Komitetu za prevenciju torture, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice nakon usvajanja Izveštaja CPT-a od strane Vijeća ministara BiH 26.10.2011. godine, sa imenovanim predstavnicima resornih institucija u Bosni i Hercegovini održalo je dva radno konsultativna sastanka, a prije upućivanja Izveštaja vlasti Bosne i Hercegovine na razmatranje i usvajanje Vijeću ministara BiH.

Poslednji Izveštaj, odnosno odgovor na upite, komentare i zahtjeve za informacijama CPT-a dostavljen je od strane Ministarstva pravde Republike Srpske i zaprimljen u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice 10.01.2012. godine.

U nastavku prosljeđujemo Vam izvještaje zaduženih resornih ministarstava i institucija Bosne i Hercegovine i entiteta po prosljeđenim upitima CPT-a, odnosno zahtjevima za odgovore na upite, komentare i preporuke, kao i zahtjevima za dostavu dodatnih informacija, i to kako slijedi:

- **Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine,**
- **Ministarstvo sigurnosti (Služba za poslove sa strancima),**
- **Okružnog tužilaštva Republike Srpske-Specijalnog tužilaštva Banja Luka,**
- **Okružnog tužilaštva u Istočnom Sarajevu,**
- **Ministarstva pravde Federacije BiH,**
- **Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije BiH,**
- **Ministarstva rada i socijalne politike Federacije BiH,**
- **Ministarstva pravde Republike Srpske,**
- **Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske-Uprava kriminalističke policije,**
- **Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i**
- **Kliničkog centra Istočno Sarajevo-Psijhijatrijske klinike u Sokocu.**

Po pitanju navoda iz paragrafa 19. Izvještaja CPT-a da je „delegacija CPT-a primila mnoge pritužbe na kvalitet savjeta koje daju advokati po službenoj dužnosti svojim klijentima, a to je da ne pokreću pitanje zlostavljanja jer bi tako ugrozili mogućnost postizanja povoljnog ishoda u sklapanju sporazumna o priznanju krivice“, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je uputilo podnesak sa preporukama CPT-a Advokatskoj komori Federacije BiH i Advokatskoj komori Republike Srpske.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine-Pritvorska jedinica zavoda za izvršenje krivičnih sankcija na državnom nivou

Postupajući po Izvještaju o posjeti Bosni i Hercegovini Evropskog Komiteta za prevenciju torture i nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT-a), upućenog Vladi Bosne i Hercegovine, nakon posjete od 05.04. do 14.04.2011. godine, na zatečeno stanje u Pritvorskoj jedinici zavoda za izvršenje krivičnih sankcija na državnom nivou ukazano je na slijedeće:

Da ni u jednom od pritvorskih dijelova zatvora, koji su posjećeni, nisu organizovane aktivnosti, uprkos činjenici da zatvorenici provode i do četiri godine u tim dijelovima (Tačka 54).

Shodno navedenom, CPT poziva nadležne organe da preduzmu neophodne korake, da radikalno poboljšaju aktivnosti van ćelija za zatvorenike u pritvoru, sa ciljem ispunjavanja cilja iz paragrafa 53. Odgovarajuće korake treba preduzeti da se osigura, da se ograničenja na zatvorenicima primjenjuju samo kada je to strogo neophodno za održavanje reda i provođenje pravde, i to na najkraći vremenski period, neophodan za tu svrhu.

Uvažavajući iskazane potrebe za poboljšanje aktivnosti van ćelija za pritvorenike u pritvoru, a sa ciljem ispunjavanja cilja iz paragrafa 53. Uprava Pritvorske jedinice čini napore u okviru mogućnosti, što je posebno izraženo u provođenju velikog dijela dana van svojih individualnih ćelija, družeći se sa drugim pritvorenicima u biblioteci ili dvorištu Pritvorske jedinice, kao i svakodnevnom pristupu opremljenoj teretani za provođenje fizičke aktivnosti.

Potrebno je naglasiti da je objekat Pritvorske jedinice montažnog i privremenog karaktera, što ne ostavlja dovoljno mogućnosti za organizovanje radno-okupacionih aktivnosti pritvorenih lica, uvažavajući činjenicu o dužini njihovog boravka u istoj.

Cijenimo da će se izgradnjom državnog zatvora na nivou Bosne i Hercegovine, čiji će se radovi, prema planiranoj dinamici, okončati u 2013. godini, omogućiti maksimalne aktivnosti pritvorenih i zatvorenih lica van ćelija, u skladu sa standardima iz paragrafa 53.

Ministarstvo sigurnosti (Služba za poslove sa strancima)

U izvještaju dostavljenom od strane CPT-a, delegacija navodi da nije dobila nikakve navode o zlostavljanju u Imigracionom centru, gdje je većina intervjuisanih korisnika izjavila da se prema njima postupa korektno i da je atmosfera između osoblja i korisnika korektna i na nivou propisanih standarda.

Konstatovano je da su materijalni uslovi veoma dobri, da su sobe u Imigracionom centru razumne veličine, te da muški, ženski i porodični paviljon ispunjavaju sve uslove za boravak korisnika.

Korisnici imaju pristup dvorištu tokom cijelog dana, satelitsku televiziju između 09:00-22:30h, kao i pristup raznim knjigama, časopisima i novinama. Takođe su organizovane svakodnevne sportske aktivnosti na sportskim terenima u okviru Imigracionog centra.

Navodi se da je režim boravka veoma prihvatljiv, da se zdravstvena zaštita u cjelini čini adekvatnom, te da se medicinska dokumentacija pravilno čuva i da svi incidenti budu evidentirani.

Kontakti sa spoljnjim svijetom su zadovoljavajući, ne postoje nikakva ograničenja na obavljanju telefonskih razgovora i uloženi su napor da se posjete prilagode djeci. Broj osoblja za rad sa korisnicima, kao i administrativnog osoblja je zadovoljavajući.

U cjelokupnom izvještaju ne postoji ni jedna veća primjedba, nego su date preporuke vezane za pojedine segmente rada.

Preporuka br. 1

- Izbjegavanje, koliko je to moguće, zadržavanja porodica sa djecom. Dalje, maloljetnici bez pratnje ne smiju biti pritvoreni u Centru u Lukavici.

Zadržavanja porodica sa djecom su minimalna (15 dana), a maloljetnici bez pratnje nisu nikada boravili u Imigracionom centru.

Preporuka br. 2

- Traži se od vlasti Bosne i Hercegovine da uvedu maksimalan rok za stavljanje pod nadzor, odnosno pritvor stranih državljana na osnovu zakona o strancima.

U toku su izmjene i dopune Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu BiH, koje su usklađene sa Evropskom direktivom br. 2008/115 i kojim je utvrđen maksimalan rok za stavljanje pod nadzor od 180 dana.

Preporuka br. 3

- Preporučuje se da državni organi organizuju niz svrsishodnih aktivnosti za korisnike Centra. Što je duži period na koji se lica pritvaraju, aktivnosti koje se nude bi trebalo da budu što organizovanije.

Angažovanjem nevladine organizacije "Fondacija inicijativa žena", proširene su i neke aktivnosti (obrazovne, radne, rekreativne), gdje se korisnicima u muškom paviljonu pruža psiho-socijalna zaštita, a u ženskom i porodičnom paviljonu su organizovane mini radionice.

Preporuka br. 4

- Preporučuje se da zdravstvena jedinica zauzme proaktivniji pristup prema korisnicima Centra kojima je možda potrebna specijalistička njega. Redovne kontrole bi trebalo da se provode kod lica koja su pod nadzorom duže od 30 dana. Dalje, Komitet želi da bude informisan o pomoći koja je ukazana spomenutoj ženi iz Etiopije.

Zdravstvena jedinica je zauzela proaktivniji pristup prema korisnicima Imigracionog centra, i pruža se i specijalistička njega. Izvještavamo Vas da je korisnici iz Etiopije, Yasin Nuritu Mohammed, pružena neuro-psihijatrijska njega, od strane Specijalističke klinike "La Vitta" i psiho-socijalna zaštita od strane "Fondacije inicijativa žena".

Preporuka br. 5

- Preporučuje se da lica koja se suočavaju sa disciplinskom prijavom imaju formalno zagarantovana prava. Dalje, disciplinski postupak treba da bude jasno objašnjen u relevantnom kućnom redu.

Disciplinska i materijalna odgovornost korisnika Imigracionog centra je propisana članom 43. Pravilnika o kućnom redu u Imigracionom centru, kao i pokretanje disciplinskog postupka (član 44. i član 45.). Cjelokupan disciplinski postupak je objašnjen u pomenutom pravilniku i dostupan je svim korisnicima, gdje su uzeti u obzir svi elementi iz Vaše preporuke.

Preporuka br. 6

- Poboljšanje pružanja informacija korisnicima pod nadzorom i pristup besplatnoj pravnoj pomoći.

Služba za poslove sa strancima ima potpisan ugovor sa dvije nevladine organizacije za pružanje besplatne pravne pomoći:

- a) "Fondacija lokalne demokratije" i
- b) "Vaša prava".

Obezbijeđen je pristup besplatnoj pravnoj pomoći i korisnici dobijaju brošure pri dolasku u Imigracioni centar, kao i sve potrebne informacije vezane za pružanje takve pomoći.

Preporuka br. 7

- Preporučuje se da za lica koja se nalaze pod nadzorom 22 mjeseca i duže, bude obezbijeđena adekvatna psihološka i psihijatrijska pomoć. S tim u vezi, dodatni aranžmani se mogu razmatrati da im omoguće da provedu što više vremena sa svojim supružnicima i djecom.

Licima koja se nalaze duže u Imigracionom centru omogućena je posjeta porodice 2-3 puta sedmično u vremenskom intervalu od po 2 sata. To su lica koja su podnijela apelacije Evropskom Sudu za ljudska prava u Strazburu. Jedna presuda je već donešena – slučaj "Al-Hanchi Ammar, državljanin Tunisa, protiv Bosne i Hercegovine", gdje je Evropski Sud presudio u korist Bosne i Hercegovine.

Okružno tužilaštvo Republike Srpske-Specijalno tužilaštvo Banja Luka

Okružno tužilaštvo Republike Srpske (Posebno tužilaštvo za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala) – Specijalno tužilaštvo u svom Izvještaju poziva se na Izvještaj Evropskog Komiteta za prevenciju torture, na strani 12 gdje se navodi da delegacija CPT-a ima informacije o zlostavljanju koje je iznijela grupa lica osumnjičenih za učešće u slučaju otmice. Navodi o zlostavljanju su izneseni protiv policijskih i tužilačkih istražilaca, a odnose se na udarce po tijelu pendrecima i bejzbol palicom, stavljanje plastičnih kesa na glavu i izazivanje elektro-šokova ručnim uređajem.

Pred Okružnim sudom u Banjoj Luci u toku je suđenje protiv optuženih lica inicijala: Š.I. D.B. M.Ž. DŽ.D. Š.R. i F.S. koji se terete za krivično djelo organizovani kriminal u vezi sa krivičnim djelom otmice i drugim krivičnim djelima, po optužnici Specijalnog tužilaštva Banja Luka broj KT ST-23/10 od 02.02.2011. godine.

DŽ.D. je od strane policijskih službenika lišen slobode dana 06.10.2010. godine u 18,00 časova. Dana 07.10.2010. godine u 18,00 časova je predat u nadležnost specijalnog tužioca i ispitan u svojstvu

osumnjičenog na okolnosti izvršenja krivičnog djela za koje se tereti. Prilikom ispitivanja DŽ.D. je iznio navode da je zlostavljan od strane policijskih i tužilačkih istražilaca te da su mu tom prilikom nanesene tjelesne povrede. Zbog tih navoda DŽ.D. je od strane Specijalnog tužilaštva odmah upućen na ljekarski pregled. Navode o zlostavljanju od strane policijskih i tužilačkih istražilaca DŽ.D. je ponovio pred sudom dana 08.10.2010. godine. Sudija je sudskoj policiji naložio da DŽ.D. odvede na ljekarski pregled. Po izvršenom pregledu DŽ.D. je izdata medicinska dokumentacija. O njegovim pritužbama sud je pismenim putem obavijestio ovo tužilaštvo. Ove pritužbe Specijalno tužilaštvo je zavelo kao poseban krivični predmet, nakon čega su prikupljena odgovarajuća obavještenja i preduzimane sve radnje u cilju provjere navoda. Po naredbi ovog tužilaštva izvršeno je nezavisno sudsko – medicinsko vještačenje po vještaku. Vještačenje je izvršeno na osnovu medicinske dokumentacije sačinjene prilikom ljekarskog pregleda DŽ.D. Nakon izvršenog vještačenja, vještak je u svom nalazu i mišljenju zaključio da je kod DŽ.D. ustanovljena jedna povreda, oguljotina u predjelu lijevog koljena. Ova povreda prema mišljenju vještaka je nespecifična i mogla je nastati na bezbroj različitih načina. Takva povreda se ni na koji način ne može dovesti u vezu sa navodnim zlostavljanjem opisanim od strane DŽ.D. (navodni udarci po tijelu pendrecima i bejzbol palicom, stavljanje plastičnih kesa na glavu i izazivanje elektro-šokova ručnim uređajem). Činjenica je da se DŽ.D. obraćao zatvorskom ljekaru i da je isti u zdravstvenom kartonu Kazneno – popravnog zavoda Banja Luka dana 11.10.2010. godine konstatovao lake tjelesne povrede, 3 dana nakon prijema i boravka u pritvorskoj jedinici, kao i 08.11.2010. godine, te 03.12.2010. godine. S obzirom da je DŽ.D. pregledan od strane ljekara dana 08.10.2010. godine kao i dana 09.10.2010. godine od strane zatvorskog ljekara prilikom prijema u pritvorsku jedinicu, kada te povrede nisu postojale, očigledno da ove povrede nisu mogle nastati prilikom lišenja slobode i ispitivanja od strane policijskih i tužilačkih istražilaca. Iz tih razloga ovo tužilaštvo je donijelo naredbu da se neće sprovoditi istraga po prijavi o zlostavljanju DŽ.D. jer ne postoje osnovi sumnje-dokazi, da su prijavljena lica učinila krivično djelo.

D.B. je od strane policijskih službenika lišen slobode dana 09.10.2010. godine u 12,00 časova. Dana 10.10.2010. godine u 12,00 časova je predat u nadležnost specijalnog tužioca i ispitan u svojstvu osumnjičenog na okolnosti izvršenja krivičnog djela za koje se tereti. Prilikom ispitivanja D.B. je izjavio da je zlostavljan od strane policijskih i tužilačkih istražilaca te da su mu tom prilikom nanesene tjelesne povrede. Iz tih razloga sudija je sudskoj policiji naložio da D.B. odvede na ljekarski pregled. Po izvršenom ljekarskom pregledu D.B. je izdata medicinska dokumentacija. O njegovim pritužbama sud je pismenim putem obavijestio ovo tužilaštvo. Ove pritužbe Specijalno tužilaštvo je zavelo kao poseban krivični predmet, nakon čega su prikupljena odgovarajuća obavještenja i preduzimane sve radnje u cilju pravilnog utvrđivanja činjenica, pa je tako naloženo nezavisno sudsko – medicinsko vještačenje po vještaku. Vještačenje je izvršeno na osnovu medicinske dokumentacije sačinjene prilikom ljekarskog pregleda D.B. Nakon izvršenog vještačenja, vještak je u svom nalazu i mišljenju zaključio da kod D.B. nisu ustanovljene bilo kakve povrede. Pored navedenog ovo tužilaštvo je od Kazneno – popravnog zavoda Banja Luka, pribavilo njegov zdravstveni karton i drugu medicinsku dokumentaciju, iz kojeg proizlazi da je D.B. prilikom prijema u pritvorsku jedinicu dana 11.10.2010.godine pregledan od strane ljekara i u kojem je konstatovano da nema vidljivih povreda, hematoma i otvorenih rana. Iz tih razloga ovo tužilaštvo je donijelo naredbu da se neće sprovoditi istraga po prijavi o zlostavljanju D.B. jer ne postoje osnovi sumnje-dokazi da su prijavljena lica učinila krivično djelo.

M.Ž. je od strane policijskih službenika lišen slobode dana 09.10.2010. godine u 22,45 časova. Dana 10.10.2010. godine u 22,45 časova je predat u nadležnost specijalnog tužioca i ispitan u svojstvu osumnjičenog na okolnosti izvršenja krivičnog djela za koje se tereti. Prilikom ispitivanja M.Ž. je izjavio da nema nikakvih primjedbi na postupanje ovlašćenih službenih lica i specijalnog tužioca. Prilikom izjašnjenja pred sudom o prijedlogu tužilaštva za određivanja pritvora, M.Ž. nije iznio bilo kakve navode o zlostavljanju. Međutim, nakon punih 6 mjeseci od lišenja slobode, dana 31.03.2011. godine M.Ž. pred sudom, prvi put iznosi pritužbe o navodnom zlostavljanju od strane policijskih službenika i tužilačkih istražilaca. Ove pritužbe su u Specijalnom tužilaštvu takođe zavedene kao poseban krivični predmet. Tokom prikupljanja obavještenja po ovim pritužbama, od Kazneno – popravnog zavoda pribavljen je zdravstveni karton M.Ž. i druga medicinska dokumentacija, a od zavodskog ljekara zatraženo je pismeno mišljenje kakvog je zdravstvenog stanja bilo lice M.Ž. prilikom prijema u pritvorsku jedinicu. Iz navedene medicinske dokumentacije proizlazi da je M.Ž. prilikom prijema u pritvorsku jedinicu pregledan od strane ljekara, te da kod istog nisu konstatovane bilo kakve povrede. Iz dopisa Zdravstvene službe Kazneno – popravnog zavoda Banja Luka od 06.09.2011. godine proizlazi da je M.Ž. u kazneno – popravni zavod priveden 11.10.2010. godine u 22,50 časova, te da je njegov ljekarski pregled obavljen dana 12.10.2010.

godine u jutarnjim časovima. Konstatovano je da se isti nije žalilo na tegobe, kao i da je bio dobrog zdravstvenog stanja.

Iz tih razloga ovo tužilaštvo je donijelo naredbu da se neće sprovoditi istraga po prijavi o zlostavljanju M.Ž. jer ne postoje osnovi sumnje-dokazi da su prijavljena lica učinila krivično djelo.

Š.R. je od strane policijskih službenika lišen slobode dana 10.10.2010. godine u 15,00 časova. Dana 11.10.2010. godine u 15,00 časova je predat u nadležnost specijalnog tužioca i ispitan u svojstvu osumnjičenog na okolnosti izvršenja krivičnog djela za koje se tereti. Prilikom ispitivanja pred specijalnim tužiocem Š.R. nije iznio bilo kakve navode o zlostavljanju, kao ni pred sudom prilikom izjašnjenja o prijedlogu tužilaštva za određivanja pritvora. Međutim, dana 31.03.2011. godine, nakon punih 6 mjeseci od lišenja slobode, Š.R. je prvi put pred sudom iznosio pritužbe o navodnom zlostavljanju od strane policijskih službenika i tužilačkih istražilaca. Ove pritužbe su u Specijalnom tužilaštvu zavedene kao poseban krivični predmet. Tokom prikupljanja obavještenja po ovim pritužbama, od Kazneno – popravnog zavoda pribavljen je zdravstveni karton Š.R. i druga medicinska dokumentacija, a od zavodskog ljekara zatraženo je pismeno mišljenje kakvog je zdravstvenog stanja bilo lice Š.R. prilikom prijema u pritvorsku jedinicu. Iz navedene medicinske dokumentacije proizilazi da je Š.R. prilikom prijema u pritvorsku jedinicu pregledan od strane ljekara, te da kod istog nisu konstatovane bilo kakve povrede. Iz dopisa Zdravstvene službe Kazneno – popravnog zavoda Banja Luka od 06.09.2011. godine proizilazi da je pritvorenik Š.R. u kazneno – popravni zavod priveden 11.10.2010. godine u 22,50 časova, te da je njegov ljekarski pregled obavljen dana 12.10.2010. godine u jutarnjim časovima. Konstatovano je da se isti nije žalilo na tegobe, kao i da je bio dobrog zdravstvenog stanja.

Iz tih razloga ovo tužilaštvo je donijelo naredbu da se neće sprovoditi istraga po prijavi o zlostavljanju Š.R. jer ne postoje osnovi sumnje-dokazi da su prijavljena lica učinila krivično djelo.

Uz naprijed navedeni Izvještaj Specijalno tužilaštvo Banja Luka priložilo je naredbe za neprovođenje istrage u naprijed navedenim predmetima KTA – ST, nalaze vještaka Zavoda za sudsku medicinu Republike Srpske i zdravstvenih kartona Kazneno popravnog zavoda Banja Luka u svim pojedinačnim slučajevima. Ova obimna dokumentacija zbog kratkoće vremena nije mogla biti prevedena i ukoliko bude potrebna Sekretarijatu CPT-a, naknadno će biti dostavljena.

Nadalje Specijalno tužilaštvo Banja Luka se poziva na tačku D. Izvještaja CPT-a koja se odnosi na saradnju CPT-a i vlasti Bosne i Hercegovine i konstataciju CPT-a da 08.04.2011. godine u večernjim satima delegacija CPT-a nije mogla pristupiti pritvorskim ćelijama koje se nalaze u Specijalnom tužilaštvu u Banja Luci, ističući da istražilac na dužnosti nema saznanja o mandatu Komiteta, te da je ova sporna situacija riješena narednog dana i posjeta ćelijama je izvršena.

Po pitanju izbjegavanja ovakvih problema i transparentnog pristupa delegacije CPT-a svim mjestima/objektima gdje su lica mimo svoje volje lišena slobode na prijedlog predstavnika Specijalnog tužilaštva Banja Luka, koji je podržan od strane svih predstavnika institucija vlasti BiH koje sačinjavaju izvještaje CPT-u da Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u narednoj posjeti Bosni i Hercegovini delegacije CPT-a u akreditaciju unesu identifikacione podatke na osnovu kojih bi se nesumnjivo mogao utvrditi identitet članova delegacije (broj pasoša i sl.), kao i ime kontakt osobe Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice kod koje bi se mogla izvršiti provjera ove akreditacije od strane zaposlenih niže pozicioniranih službenika institucija u BiH, kako ne bi dolazilo do ovakvih problema i kako bi Bosna i Hercegovina mogla ispuniti svoje međunarodno preuzete obaveze, a da se nivo bezbjednosti održi na maksimalnom nivou.

Okružno tužilaštvo Istočno Sarajevo

U skladu sa Izvještajem Vladi Bosne i Hercegovine o posjeti Bosni i Hercegovini Evropskog komiteta za prevenciju torture i nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT) (u daljem tekstu: Izvještaj) od 05.04. do 14.04.2011.godine, od Okružnog tužilaštva u Istočnom Sarajevu (u daljem tekstu: Tužilaštvo) tražena je dostava informacija o ishodu istrage koja je pokrenuta u slučajevima pod tačkama i) i ii) iz paragrafa 8. Izvještaja CPT-a.

Pod tačkama i) i ii) iz paragrafa 8. Izvještaja je navedeno navodno zlostavljanje dva lica koja su uhapšena 25.marta 2011.godine, odnosno 27.marta 2011.godine u prostorijama Policijske stanice u Istočnom Sarajevu:

U prvom slučaju, lice je uhapšeno 25.marta 2011.godine u Sarajevu i dovedeno u policijsku stanicu u Istočnom Sarajevu negdje oko podneva. Navodno, ono je tada podvrgnuto uzastopnim udarcima po tijelu od nekoliko kriminalističkih inspektora i uniformisanih policajaca, dok je bilo vezano liscama za radijator u jednoj kancelariji. Izgleda da je jedan policajac rekao svojim kolegama da ga ne udaraju po glavi, jer će tako ostaviti vidljive tragove. Lice također tvrdi da je bilo vezano u nezgodnom položaju i da mu je plastična kesa više puta stavljana na glavu. On je tvrdio da je proveo noć sjedeći na stolici, vezan liscama za radijator u jednoj od dvije pritvorske ćelije. Sljedećeg jutra je navodno ponovo udaran pesnicama i šakama u kancelariji kriminalističkog inspektora, prije nego što je odveden u Okružno tužilaštvo u 14:30 časova. Tužilac je naložio da se pritvoreno lice odvede u lokalnu bolnicu i podvrgne ljekarskom pregledu.

U drugom slučaju navodnog zlostavljanja u policijskoj stanici u Istočnom Sarajevu dana 27.marta 2011.godine, lice je izjavilo da je udarano pesnicama i nogama dok je bilo vezano liscama za radijator i da je nekoliko staklenih boca bačeno na njega. U evidenciji pritvorenih lica navodi se da je lice stiglo u policijsku stanicu bez vidljivih povreda, ali prema potvrdi o premještanju lica u kancelariju tužioca, imalo je "vidljive povrede u vidu ožiljaka iznad lijevog oka i na nosu". U njegovom zdravstvenom kartonu u Zatvoru u Istočnom Sarajevu piše: "povrede na grudima i nogama, ogrebotine na licu".

U oba slučaja dežurni tužilac je naredio sprovođenje istražnih radnji koji se u Tužilaštvu vode kao jedan predmet protiv nepoznatih počilaca.

U toku sprovođenja istražnih radnji, prikupljena je kompletna medicinska dokumentacija i uzete su izjave od svih lica čije izjave bi mogle pokrijepiti, odnosno opovrgnuti navode uhapšenih povrijeđenih lica.

Također je upućen akt Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske - Centar javne bezbjednosti Istočno Sarajevo za prikupljanje dodatnih informacija radi rasvjetljavanja okolnosti ovog događaja i eventualnog razotkrivanja počilaca ovog krivičnog djela.

Kako se istraga sprovodi protiv službenika Centra javne bezbjednosti Istočno Sarajevo, Tužilaštvo se zahtjevom za prikupljanje potrebnih obavještenja obratilo i Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske – Jedinici za posebne istrage i Jedinici za profesionalne standarde, sve u cilju otkrivanja izvršilaca predmetnih krivičnih djela.

S obzirom da je istraga u ovom predmetu još uvijek u toku, smatramo da je još uvijek rano govoriti o ishodu istrage u ovim slučajevima. Ovo prevashodno iz razloga što se još uvijek nisu prikupile sve potrebne informacije, nakon koje će se tek moći odlučiti o eventualnom postojanju krivičnog djela i krivičnom procesuiranju počilaca ovog krivičnog djela.

Ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine

U vezi dopisa Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, broj: 01-37-3842-1/11 od 23.09.2011. godine, a vezano za Izvještaj Vladi BiH o posjeti Evropskog komiteta za prevenciju torture (CPT), u periodu od 05. do 14.04.2011. godine, dostavljamo Vam odgovor na upite kako slijedi.

Dinamika usvajanja novog zakona o izvršenju krivičnih sankcija Federacije Bosne i Hercegovine (paragraf 28).

Rješenjem Federalnog ministra pravde broj: 04-49-3272/11 od 08.09.2011. godine imenovana je komisija za izradu prednacrtu Zakona o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine. Komisija je sastavljena od sedam stalnih članova koju čine predstavnici Ministarstva i Kaznenopopratnih Zavoda i četiri povremena člana u zavisnosti od prirode materije obrađivanog propisa. Rok za izradu prednacrtu Zakona o izvršenju krivičnih sankcija je predviđen do 15.11.2011. godine. Komisija je završila prednacrt Zakona o izvršenju krivičnih sankcija. Trenutno predstoji analiza materijala za predstojeće procedure.

Jedinice sa visokom bezbjedonosnom zaštitom i pojačani nadzor (sa intenzivnim tretmanom) (paragraf 35).

Terminološki navedenu **jedinicu** mi nazivamo IV paviljon. U skladu sa odredbama člana 1, Uputstva sa kriterijima o raspoređivanju, smještaju i premještaju osuđenih osoba u preodgojne kolektive u KPZ ZT Zenica, broj: 01-12-640710 od 12.07.2010. godine reguliše se postupak raspoređivanja i smještaja osuđenih osoba iz Odsjeka za prijem i opservaciju u preodgojne kolektive paviljona u Zavodu, kao i premještaj u druge preodgojne kolektive već raspoređenih i smještenih osuđenih osoba koje se nalaze na izdržavanju kazne zatvora. Osim toga pored odredbe člana 2, Uputstva koje definiše osnovne kriterije za raspoređivanje, smještaj i premještaj osuđenih osoba u preodgojne kolektive odredba člana 4, st.6 t.a), b), c) i d), Uputstva, propisuje i kriterije za raspoređivanje i smještanje kao i premještaj osuđenih osoba u preodgojne kolektive IV paviljona u koji se raspoređuju, smještaju i premještaju:

- Osuđene osobe koje za vrijeme izdržavanja kazne zatvora bitno ugrožavaju sigurnost ustanove, zdravlje i život ljudi u ustanovi i izvan nje, konstantno krše red i disciplinu kao i one osuđene osobe za koje se utvrdi da su sve ranije poduzete radnje i suvremene odgojne mjere prema istima bile neuspješne.
- Osuđene osobe čije ponašanje unutar i izvan ustanove upućuje na vršenje i organiziranje radnji koje imaju obilježje krivičnog djela
- Osuđene osobe sa kojima je neophodan pojačan individualni tretman.

Federalno ministarstvo pravde je usvojilo preporuku u poduzimanju neophodnih koraka da obezbjedi jasnu zakonsku osnovu uz odgovarajuće mjere zaštite i definisan proces ocjene, za smještaj zatvorenika u jedinicu sa visokom bezbjedonosnom zaštitom odnosno, IV paviljon, kroz slijedeće aktivnosti:

- Definiranje zakonske osnove kroz novi Zakon o izvršenju krivičnih sankcija
- Mogućnost osuđenih osoba da izraze svoje stavove, nakon što je u pismenoj formi obavješten o razlozima za tu mjeru izuzev konkretnih detalja vezanih za bezbjednost.
- Kvartalno preispitivanje naredbe o smještaju i boravku
- Mogućnost žalbe protiv određivanja ili produženja smještaja u Odjeljenju.
- Definiranje zakonske osnove kroz novi Zakon o izvršenju krivičnih sankcija

Da se poduzmu koraci koji će zatvorenicima koji se nalaze u visoko-bezbjedonosnim jedinicama obezbijediti svsisshodan režim, koji uključuje širok spektar aktivnosti (paragraf 39).

Uprava Zavoda je preduzela korake da se osuđenicima koji se nalaze u IV paviljonu obezbjedi djelom svrsishodan režim izdržavanja kazne koji uključuje određene radne aktivnosti, kao i provođenje što više vremena izvan ćelija putem dodatnih dnevnih i sportskih aktivnosti. Pored već izgrađene šetnje sa klupama, igrališta za košarku, stola za stoni tenis, vanjski šah sa naznačenim poljima, izgrađene nadstrešnice u slučaju kiše, nabavljene fitness opreme za vježbanja te izgrađene i opremljene prostorije za fitness i računare.

U narednom periodu ćemo uz saradnju sa upravom KPZ ZT Zenica uvesti organizovano savjetovanje i druge vidove psihosocijalne pomoći sa jasnim ciljem prevazilaženja i rješavanja uzroka koji su doveli do smještaja u samom paviljonu.

Popunjenost radnih mjesta potreba da se ojača odjel za tretman (14 vaspitača i jedan psiholog za više od 750 osuđenika), (paragraf 46).

Ukupan broj osoblja u KPZ ZT Zenica iznosi 423 osobe od čega je u u Službi odgoja tretmana zaposleno 27 službenika i namještenika. Od navedenog broja je 14 vaspitača i jedan psiholog. Međutim, u službi odgoja tretmanu su takođe zaposlena dva socijalna radnika, zatim namještenik i službenik za kulturno-obrazovne aktivnosti, šef prijemnog odjeljenja i pomoćnik direktora za za poslove odgoja tretmana, te još 6 namještenika koji obavljaju ostale poslove vezano za službu odgoja tretmana. Takođe treba istaći da su

u resocijalizaciji osuđenih osoba uključeni takođe i radni instruktori koji neposredno rade sa osuđenim osobama tokom obavljanja radnih zadataka, kao i nastavnici i profesori Osnovnih i Srednjih škola koji izvode nastavu sa osuđenim osobama u prostorijama Zavoda. Prema finansijskom planu za 2012. godinu broj zaposlenih se treba povećati za 50 zaposlenika.

Forenzičko psihijatrijski odjel zatvora Zenica

Federalno ministarstvo pravde u cilju rješavanja problema vezanih za izvršenje mjera sigurnosti do početka rada specijalne bolnice na Sokocu je uputilo je dopis Kantonalnim bolnicama u Travniku, Bihaću, Zenici, Kliničkom Centru Univerziteta u Sarajevu, Kliničko bolničkom centru u Mostaru te Univerzitetsko kliničkom centru Tuzla. U aktu broj: 01-49-4210/11 od 18.11.2011. godine se traži odgovor na upit da li postojeće zdravstvene ustanove imaju psihijatrijsko odjeljenje zatvorenog tipa u kojem bi bili smješteni pacijenti sa područja Kantona gdje se nalazi zdravstvena ustanova, te da se dostavi cijena koštanja na dnevnoj bazi za takve pacijente.

Klinički centar Univerziteta u Sarajevu aktom broj: 16-707/11 od 30.11.2011. godine je dostavilo odgovor da psihijatrijska klinika može obezbijediti jednu sobu sa dva kreveta i to za pacijente iz Kantona Sarajevo. Klinička bolnica Mostar izražava spremnost za razrješenje problema kroz adaptaciju djela prostora sadašnje Klinike za psihijatriju za Odjel forenzičke psihijatrije, navodeći da je urađen idejni plan uređenja prostora sa troškovnikom radova.

Nakon što dobijemo povratnu informaciju od Univerzitiesko kliničkog centra Tuzla sagledat će se aktualno stanje na poduzimanju daljnjih aktivnosti u pogledu smještaja navedenih osoba do početka rada Specijalne bolnice na Sokocu.

Vešanu za aktuelnu problematiku forenzičko-psihijatrijskog odjela u narednom periodu aktivnosti će biti po potrebi usmjerene na:

- Povećanje kvalitete zdravstvene zaštite, kao i osoblja koje radi sa pacijentima
- Uvođenje psihosocijalne terapije kao i drugih oblika aktivnosti primjernih pacijentima
- Proširivanje smještajnog prostora, sobe za dnevni boravak kroz dio objekta koji trenutno koristi službeno osoblje. (**paragraf 111**).

Federalno ministarstvo pravde će u narednom periodu poduzeti mjere da se proslijedi zahtjev za preispitivanje kliničkih potreba svih pacijenata smještenih u Aneksu kako bi se osiguralo da oni pacijenti koji ne zahtijevaju bolničko liječenje budu u mogućnosti da budu vraćeni u zajednicu, kako ne bi boravili duže nego što je potrebno u Odjelu. (**paragraf 112**)

Tri forenzička psihijatrijska pacijenta iz Aneksa su naknadno prebačeni u Paviljon VI gdje se nalazi i zavodska ambulanta, te će isti biti vraćeni na forenzički odjel po stabilizovanju njihovog psihičkog stanja o čemu će se tražiti i obrazloženje zdravstvene službe Zavoda. (**paragraf 113**)

U FBiH kada su u pitanju maloljetnici u nadležnosti Federalnog ministarstva pravde možemo istaći da su u prethodnom periodu poduzete značajne mjere na prevazilaženju poteškoća oko smještaja maloljetnih osoba u sukobu sa zakonom.

To je posebno izražajno kada je u pitanju **Odgojno popravni dom u KPZ PT Tuzli**, koji trenutno egzistira ori KPZ PT Tuzla kao privremeno rješenje za smještaj maloljetnika kojima je izrečena Mjera upućivanja u OPD. Na izdržavanju odgojne mjere upućivanja u OPD trenutno se nalazi 16 štićenika, dok je zvaničan kapacitet OPD 15 mjesta po standardu 4 metra kvadratna.

Vlada FBiH je odobrila sredstva za izgradnju **Odgojno popravnog doma u Orašju** koji će zadovoljiti sve tražene standarde u pogledu smještaja i resocijalizacije maloljetnika. Trenutno su završene dvije faze izgradnje i prema postojećoj dinamici radova, OPD bi trebao biti završen u maju slijedeće godine. Kapacitet OPD će biti predviđen za 50 maloljetnika /muški/ženski pol/ kojima je izrečena mjera upućivanja u OPD.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine

U skladu sa obavezama, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova je prikupilo od kantonalnih MUP-ova pojedinačne izvještaje koji se odnose na preporuke, komentare i zahtjeve iz predmetnog dokumenta. Dostavljamo objedinjenu Informaciju KMUP-a i Federalne uprave policije kako slijedi.

Delegacija Evropskog komiteta za prevenciju torture i nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT-a), tokom boravka u BiH u aprilu 2011 godine posjetili su kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova i Federalnu upravu policije.

U MUP-a Kantona Sarajevo posjetili su Policijsku stanicu Centar Sarajevo i Policijsku stanicu Novo Sarajevo, gdje su smještene prostorije za privremeno zadržavanje osoba lišenih slobode. Tokom posjete i obilaska Prve PU – Policijske stanice Centar Sarajevo u sobi broj 23 pronađena je jedna drvena palica dužine 70 cm i jedna manja sjekira. U prostorijama OKP-a Prve PU – pronađena je jedna puška i jedna palica, a predmeti su poticali iz krivičnog djela u obradi.

Na licu mjesta delegaciji CPT-a su data objašnjenja o porijeklu i načinu dospijea pronađenih predmeta, a nakon preporuke isti predmeti su, po ustaljenoj praksi i u skladu sa propisima deponovani na odgovarajuća mjesta. Navedena komisija izvršila je i obilazak prostorija Odsjeka za zadržavanje osoba lišenih slobode gdje su izvršili uvid u odgovarajuće evidencije i nisu imali primjedbi na rad. Naročiti interes predstavnici komisije pokazali su za način ukazivanja ljekarske pomoći osobama lišenim slobode, a izvršili su i obilazak ćelija u prostoriji za zadržavanje, interesujući se za kapacitet istih.

Postupajući u skladu sa smjernicama CPT-a komesar KMUP Posavskog kantona prilikom sastanaka sa policijskim službenicima iste upozorava na zakonitost i profesionalnost postupanja policijskih službenika prema osobama kojima je određena mjera zadržavanja. Svaka prijava građana, pa samim tim i osoba lišenih slobode, podliježe neovisnoj unutrašnjoj istrazi Jedinice za profesionalne standarde. KMUP Posavskog kantona je pooštrio kriterije za izbor prilikom upošljavanja novih policijskih službenika, a putem redovnih godišnjih planova i programa, vrši se obuka na temu zaštite ljudskih prava i sloboda sa akcentom na Evropsku konvencije za sprečavanje, mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i dosljedno primjenjuje uputstvo za postupanje sa osobama lišenim slobode. Pritvorene osobe u potpunosti ostvaruju sva svoja prava propisana zakonom pa tako i pravo na obavještanje bliskih srodnika ili trećih osoba i pravo na odvjetnika od trenutka lišavanja slobode.

Liječnička pomoć se osigurava uvijek kada je to potrebno i kada to pritvorena osoba zahtjeva. Pregledi se odvijaju bez slušanja, a rezultati pregleda i izjave osobe, kao i zaključci liječnika se pismeno evidentiraju i dostupni su pritvoreniku i njegovom odvjetniku. Vode se evidencije o osobama lišenim slobode, a policijske stanice imaju prostorije za zadržavanje koje zadovoljavaju predviđene standarde.

U prostorijama za ispitivanje i uredima kriminalističkih istražitelja će biti uklonjeni svi nedozvoljeni predmeti, ukoliko ih ima, kao što su «bezbol palice, pajseri, metalne cijevi, noževi, lovačko oružje i slično». Vrijeme od trenutka lišavanja slobode, a ne od smještaja u pritvor će se uračunavati u ukupno vrijeme provedeno u policijskom pritvoru, a u skladu sa preporukama iz predmetnog izvještaja CPT-a.

MUP Tuzlanskog kantona vezano za izvještaj CPT-a je informisao da se policijski službenici prilikom lišavanja slobode osoba koje su počinile neko krivično djelo, ponašaju u skladu sa zakonom, Evropskom Konvencijom o ljudskim pravima i drugim važećim propisima. Osoba lišena slobode se izvodi pred tužioca u roku od 24 sata, a prilikom provođenja istrage koriste se razne tehnike ispitivanja i uzimanja izjava koje su u skladu sa ljudskim pravima i koja isključuju svako nehumano i nečovječno postupanje prema licima koja su lišena slobode. Pri tome se koriste kancelarije istražitelja koji vode istragu iz razloga što u MUP-u Tuzlanskog kantona ne postoje odvojene kancelarije ili prostorije za saslušanje, te će u narednom periodu u MUP Tuzlanskog kantona osposobiti jednu ili više prostorija za saslušanje lica. Pri saslušanju osoba lišenih slobode policijski službenici ne koriste i ne primjenjuju silu, niti druge zabranjene predmete ili sredstva. Osumnjičenom se daje pravo na pristup advokatu i da o svojoj situaciji obavijeste porodicu i to od samog početka lišavanja slobode od strane policije. U prostorijama MUP-a TK i u pojedinim policijskim upravama postoje pritvorske jedinice za zadržavanje lica lišenih slobode 24 sata i sve ove prostorije zadovoljavaju zakonom propisane uvjete. Na osnovu preporuka CPT-a, MUP TK putem konkursa i strogih

kriterija za izbor vrši proces zapošljavanja novih službenika, kao i redovno slanje policijskih službenika na posebne seminare, kako bi isti ažurirali svoje znanje i vještine.

S obzirom da MUP HNK-a nije u ostavljenom roku dostavio očitovanje na predmetni Izvještaj, zaduženi policijski službenik Federalne uprave policije je obavio razgovor sa Komesarom i na osnovu dobijenih informacija, a u vezi sa navodima iz predmetnog Izvještaja koji se odnose na pojedine policijske uprave navedenog MUP-a, sačinio službenu zabilješku. Podatke iz navedene službene zabilješke prenosimo u cjelosti, kako bi bili ugrađeni u objedinjeni Izvještaj vlasti Bosne i Hercegovine.

Naime, kako je izjavio, Komesar MUP-a HNK-a je upoznat sa predmetnim Izvještajem CPT-a kao i sa primjedbama u istom koje se odnose na MUP-a HNK-a, tačnije na neuslovne pritvorske prostorije u PU Konjic i PU Mostar. Komesar je o navodima iz predmetnog Izvještaja upoznao Ministra MUP-a HNK-a, te je rečeno da će se u narednom periodu u zavisnosti od materijalnih sredstava poduzeti aktivnosti da se pritvorske prostorije u PU Konjic i PU Mostar dovedu na zadovoljavajući nivo.

Izvršenim uvidom u dostavljeni izvještaj Evropskog komiteta za prevenciju torture (CPT-a), MUP Bosansko-podrinjskog kantona, MUP Unsko-sanskog kantona, MUP Zeničko-dobojskog kantona, MUP Srednjobosanskog kantona i Federalna uprava policije nisu registrovali primjedbe na rad ovih policijskih agencija, a vezano za predmetnu posjetu i provjere delegacije CPT-a.

Ministarstvo rada i socijalne politike Federacije Bosne i Hercegovine

Ministarstvo rada i socijalne politike Federacije BiH na preporuke i komentare CPT-a dostavlja slijedeće izjašnjenje:

Ustanove socijalne zaštite – posjeta Zavodu za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica – Drin Fojnica

1. Uvodne napomene

Preporuke po paragrafima 116. i 117. odnose se na potrebu poduzimanja mjera na razvijanju alternative za institucionalno zbrinjavanje, kroz uspostavu odgovarajuće strukture u zajednici.

Reformski procesi iz oblasti socijalne zaštite, a vezano za ustanove socijalne zaštite kreću se u pravcu deinstitucionalizacije i transformacije postojećih ustanova socijalne zaštite, prije svega ustanova za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba. Opredjeljenje vlasti je da se osobama koje se nalaze na smještaju u institucijama omogućava zbrinjavanje u zajednici reorganizacijom postojećeg sistema povećanjem broja usluga socijalne zaštite i unapređenjem kvaliteta usluga.

Radi realiziranja prioritarnih projekata koji se odnose na deinstitucionalizaciju i transformaciju ustanova socijalne zaštite, inkluziju, zapošljavanje, prekvalifikaciju i rehabilitaciju osoba sa invaliditetom, inicirana i uspostavljena je saradnja vlasti Federacije Bosne i Hercegovine sa Vladama Republike Češke i Republike Austrije.

Kroz integrisanje u sistem modela dobre prakse, koji se razvijaju kroz projekte i aktivnosti nevladinih organizacija stvaraju se uvjeti za integraciju i rehabilitaciju osoba sa invaliditetom. Jedan od novijih primjera pozitivne prakse je i pružanje podrške osobama sa intelektualnim teškoćama za život u lokalnoj zajednici Udruženju građana SUMERO, kroz «Sumero centar za podršku osobama sa invaliditetom u zajednici». Ovakvim projektima nevladinih organizacija, koji se provode uz saradnju i podršku vladinog sektora, stvaraju se uvjeti za transformiranje institucija u smislu preveniranja odlaskom u institucije osoba sa invaliditetom.

2. Životni uslovi, osoblje i liječenje

- Preporuke po paragrafu 119. i 120. odnose se na potrebu poduzimanja mjera u cilju poboljšanja uvjeta smještaja i povećanja zaposlenih radnika medicinske struke u Zavodu «Drin».

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike pokrenulo je aktivnosti na izradi Pravilnika o minimalnim standardima u pogledu prostora, opreme i potrebnih stručnih kadrova kao i pružanja usluga u ustanovama socijalne zaštite na nivou Federacije Bosne i Hercegovine. Minimalnim standardima će se obezbjediti optimalni uvjeti smještaja i stvoriti humaniji ambijent za pojedinca i za organizovane djelatnosti, kao i uvjeti za zapošljavanje adekvatnog i stručnog osoblja.

Konkretno, kada se radi o preporuci vezanoj za poboljšanje uvjeta u zajedničkom kupatilu Zavoda «Drin», poduzeti su konkretni koraci. Izvršeno je renoviranje dva kupatila, postavljen je po jedan dodatni tuš i potpuno su adaptirana dva toaleta. Shodno mogućnostima ustanove ove aktivnosti će se nastaviti do potpunog saniranja stanja po ovom pitanju, to jeste do uspostave traženih standarda.

Što se tiče stručnog kadra, nakon posjete Komisije CPT-a Zavod je angažovao tri nova socijalna radnika, jednog psihologa, jednog sportskog instruktora-terapeuta i jednog farmaceuta i 4 njegovateljice.

Ujedno će ustanova nakon obezbjeđenja radnog prostora objaviti konkurs za prijem ljekara specjaliste neuropsihijatra u radni odnos sa punim radnim vremenom.

- Preporuka po paragrafu 121. odnosi se na omogućavanje dalje obuke i podrške osoblju Zavoda kako bi isti svoje obaveze izvršavali profesionalno.

Pomenutim Pravilnikom o minimalnim standardima u pogledu prostora, opreme i potrebnih stručnih kadrova i pružanja usluga u ustanovama socijalne zaštite na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, kroz tzv. funkcionalne standarde će se regulirati obaveza ustanove da sačini godišnji plan obuke angažovanog osoblja za narednu godinu.

Zavod «Drin» je ostvario niz kontakata u vezi priprema i dogovora na izradi projekta edukacije osoblja koje radi neposredno sa korisnicima. Partner je holandska ustanova; s Heeren Loo čija je djelatnost podrška osobama sa intelektualnim teškoćama i koja u svojoj zemlji pruža podršku za 8.000 osoba. Imajući u vidu da se radi o jednoj od najpriznatijih institucija u Holandiji sa velikim iskustvom, očekivanja su velika. Projekt trenutno čeka na podršku nadležnog organa Kraljevine Holandije, a punu podršku je dalo nadležno Ministarstvo obrazovanja Federacije Bosne i Hercegovine. Edukacioni ciklus bi trajao godinu dana.

- Preporuka po paragrafu 122. odnosi se na preduzimanje koraka od strane Zavoda «Drin» kako se osiguralo da više štičenika koristi psiho-socijalne i radne terapeutske aktivnosti prilagođene njihovim mentalnim sposobnostima i fizičkoj pokretljivosti.

Po navedenom informiramo Vas da je u protekle dvije godine uvećan broj korisnika koji su obuhvaćeni nekim vidom radnookupacionog tretmana. Novoizgrađena stambena jedinica raspolaže sa pet uslovnih radionica čijim će puštanjem u rad biti omogućeno uključivanje dodatnog broja korisnika u psihosocijalne i radno terapeutske aktivnosti.

- 123. paragrafom traži se izjašnjenje o uočenoj praksi miješanja mentalno oboljelih i štičenika koji imaju teškoće u učenju.

U glavnoj zgradi Zavoda «Drin» postoje slučajevi smještaja mentalno oboljelih korisnika i korisnika sa intelektualnim teškoćama. Radi se o trideset osoba sa intelektualnim teškoćama koje se nalaze na odjeljenjima na kojima su smještene osobe sa mentalnim oboljenjima ili obrnuto.

Glavni razlog takvog stanja je praksa koja se primjenjivala prije 7 godina kada u Zavodu nisu postojali adekvatni stručni kadrovi koji bi na odgovarajući način vršili prijem, procjenu i smještaj korisnika. Pomenuti broj osoba je bio znatno veći, ali uz angažiranje stručnog tima Zavoda aktivno se radi na poboljšanju

navedenog stanja. U dogledno vrijeme, otvaranjem novoizgrađene stambene jedinice i uzimanjem u zakup stambenih objekata od strane ustanove, ovaj problem će se u potpunosti riješiti.

3. Sredstva prinude

- Preporukom po paragrafu 124. traži se od Zavoda «Drin» da izradi centralnu evidenciju sa informacijama o svakoj upotrebi mjera fizičkog ograničavanja kao i da kažnjeni štićenik ne bude u kontaktu sa ostalim štićenicima, jedino ukoliko izričito zatraži suprotno ili kada se zna da štićenik ne voli da bude sam.

Shodno preporuci Zavod je izradio centralnu evidenciju koja sadrži informacije o svakoj upotrebi mjera fizičkog ograničavanja, a naročito vrijeme kada mjera počinje i završava, okolnosti slučaja, razlog poduzimanja mjere, ime ljekara koji je mjeru odobrio ili naredio, podatke o eventualnim povredama korisnika i osoblja, praćenje fizičkih parametara tokom trajanja propisanih mjera, terapije i drugo. Ujedno se nastoji da, korisnik prema kojem je upotrebljena mjera fizičkog obezbjeđenja, ne bude u kontaktu sa ostalim korisnicima osim ukoliko izričito ne zatraži suprotno ili je poznato da više voli društvo nego da bude sam.

4. Postupak smještaja

- Preporukama po paragrafu 125 i 126. predlaže se da nadležna tijela poduzmu korake kako bi se osiguralo da sud bude obavješten o svim odlukama da se lice prinudno smjesti u dom za socijalno zbrinjavanje ili na nagovor staratelja, s ciljem traženja odobrenja suda za smještanje kao i da potreba za stalnim smještajem u dom za socijalno zbrinjavanje bude automatski redovno preispitana.

Ustanove socijalne zaštite za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba pružaju usluge njege i smještaja mentalno invalidnim osobama i iste nisu zdravstvene ustanove za prisilno zadržavanje osoba sa težim duševnim smetnjama, u skladu sa Zakonom o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama.

Osnov za smještaj lica u ustanovu socijalne zaštite predstavlja rješenje nadležnog organa socijalnog staranja kojim se lice upućuje na njegu i smještaj u ustanovu socijalnog staranja, a po osnovu relevantnog zakona o socijalnoj zaštiti, a ne o prisilnom smještaju duševno bolesne osobe. Osim toga na sopstveni zahtjev smještenog lica ili na zahtjev ustanove, organ socijalnog staranja donosi rješenje o prestanku prava na smještaj u ustanovi socijalne zaštite.

Imajući u vidu da navedene preporuke podrazumjevaju izmjenu Zakona o vanparničnom postupku Federacije BiH kojim se reguliše postupak zadržavanja duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi, a ne i u ustanovi socijalne zaštite, kao i eventualnu izmjenu Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama koja ne tretira postupanje sa osobama sa duševnim smetnjama smještenim u ustanove socijalne zaštite, pokrenuta je aktivnost uključivanja nadležnih ministarstava na rješavanju navedenog, a vezano za date preporuke.

- Preporukom paragraf 127. traži se od vlasti Federacije Bosne i Hercegovine da razmotre trenutnipristup pitanju oduzimanja poslovne sposobnosti osobama sa dugogodišnjim problemima sa mentalnim zdravljem i njihovim držanjem na neodređeno vrijeme u zatvorenoj ustanovi, bez ispravnog rješavanja njihovih zdravstvenih potreba.

Istom preporukom traži se od vlasti Federacije Bosne i Hercegovine da učine korake kako bi se reorganizirao sistem zbrinjavanja osoba sa mentalnim poremećajima u smislu potrebe postojanja nacionalnog plana za mentalno zdravstvene usluge, koji će riješiti izazove s kojima se suočavaju psihijatrijske ustanove i domovi za socijalno zbrinjavanje i razviti proces deinstitucionalizacije (npr. centri za mentalno zdravlje u zajednici i domovi za grupe iz zajednice).

Dokument politike mentalnog zdravlja u Federaciji Bosne i Hercegovine je u fazi usvajanja. U Federaciji Bosne i Hercegovine usluge iz oblasti mentalnog zdravlja pružaju se kroz mrežu od 31 centra za mentalno zdravlje. U sklopu sistema pružanja usluga mentalnog zdravlja u zajednici ne postoji dovoljno drugih

podržavajućih službi koje pružaju alternativne usluge u oblasti mentalnog zdravlja kao što su korisničke organizacije, dnevni centri, zaštićeni stanovi, SOS telefoni i sl.

Pored značajnog napretka postojeće usluge iz oblasti mentalnog zdravlja još uvijek nisu u stanju da zadovolje potrebe stanovništva, a naročito za dugoročne korisnike koji imaju potrebu za povećanom podrškom, sa fokusom na tretman koji naglašava rehabilitaciju i resocijalizaciju ove skupine korisnika. Prisutna je dobra volja vlasti da se nastave reformski procesi u oblasti mentalnog zdravlja.

Ministarstvo pravde Republike Srpske

U vezi sa izvještajem Evropskog komiteta za prevenciju torture (CPT-a), sačinjenog nakon posjete Ministarstvu pravde i kazneno-popravnim ustanovama Republike Srpske u periodu od 05.4.-14.4.2011. godine, dostavljamo odgovore na primjedbe i preporuke Komiteta.

Takođe, obavještavamo vas da je Ministarstvo pravde kopije izvještaja Komiteta, odmah po prijemu prosljedilo kazneno-popravnim zavodima u Banja Luci, Doboju, Istočom Sarajevu i Foči radi komentara, te u tom smislu ovaj izvještaj predstavlja usaglašeni odgovor Ustanova u kojima su posjete izvršene i Ministarstva pravde Republike Srpske.

Komentari na izvještaj daju se po rednim brojevima paragrafa koji se odnose na konkretne primjedbe ili preporuke, kako slijedi.

Paragraf 30.

U skladu sa članom 69. Pravilnika o načinu vršenja službe obezbeđenja, naoružanju i opremi, upotrebi vatrenog oružja i drugih mjera prinude, označavanju i opremi vozila u kazneno-popravnim ustanovama Republike Srpske (Službeni glasnik republike Srpske br.38/11), pripadnici službe obezbeđenja u KPZ Banja Luka u toku 2010. i 2011. godine, sredstva prinude su koristila tri puta, i to u toku 2010. godine u dva navrata, a u 2011. godini jedanput.

Što se tiče navodnog zlostavljanja nakoliko osuđenika i navodnog maltretiranja pritvorenog lica početkom mjeseca marta, (podvrgnuti udarcima šakama, udarcima nogama i udarcima pendrecima), kako se navodi u paragrafu 29, smatramo da su te tvrdnje netačne, ali u cilju sagledavanja navodnih informacija iz izvještaja, u KPZ Banja Luka oformljena je interna komisija, koja je uzela u obzir sve relevantne činjenice (ljekarske nalaze, izjave službenih i osuđenih lica i drugi materijal) na osnovu kojih se došlo do podataka da u toku 2010. i 2011. godine u KPZ Banja Luka nije bilo upotrebe sredstava prinude koja su u suprotnosti sa zakonskim regulativama u Republici Srpskoj. O svim upotrebama sredstava prinude sačinjeni su izvještaji o upotrebi sredstava prinude, donesen zaključak o opravdanosti upotrebe sredstava prinude i sva dokumentacija priložena Ministarstvu pravde Republike Srpske radi ocjene opravdanosti njihove primjene.

Na osnovu svega navedenog možemo konstatovati da su pripadnici službe obezbeđenja iz KPZ Banja Luka, u toku 2010. i 2011. godine upotrebljavali sredstva prinude u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, a sve u cilju održavanja reda i bezbjednosti u ustanovi.

Takođe, može se zaključiti da su korištene samo one mjere prinude koje su bile neophodne da se savlada aktivan i pasivan otpor lica lišenog slobode, a sve srazmjerno opasnosti koja je prijetila.

U skladu sa ovim želimo da vas upoznamo da sva lica lišena slobode mogu svaki dan da se prijave na ljekarski pregled, a sva lica koja se smještaju u samicu ili u posebnu prostoriju, kao i ona prema kojima se primjenjuje mjera usamljenja pregleda medicinski radnik prije smještanja u navedene prostorije i obilazi ih svakodnevno.

U skladu sa preporukama, navedeni pregledi će se u budućnosti registrovati u kartone lica lišenih slobode.

Paragraf 31.

Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 12/10), članom 7. stavom 1. propisano je da osuđena lica izdržavaju kaznu zatvora zajedno, dok je stavom 2. istog člana, navedeno u kojim slučajevima se može odrediti da osuđena lica izdržavaju kaznu zatvora individualno i odvojeno od ostalih osuđenih lica, a kao razloge za to navode bezbjednost, zdravstveno stanje, lična svojstva osuđenog i sl. Shodno pomenutoj odredbi Zakona, KPZ Foča vrši raspored osuđenih lica u 11 vaspitnih kolektiva u zatvorenom dijelu Zavoda te u jedan vaspitni kolektiv na

poluotvorenom odjeljenju "Ekonomije". Svaki od vaspitnih kolektiva ima zajedničke toalete i kupatila, te vrata spavaona moraju noću biti otključana kako bi sva osuđena lica iz tog kolektiva imala nesmetan pristup vodi i sanitarnim prostorijama. Službena lica KPZ Foča ulažu značajne napore kako bi otkrili sve slučajeve zastrašivanja i maltretiranja između osuđenih lica te kako bi na vrijeme spriječili eventualne fizičke sukobe. Kao rezultat uloženi napora navodimo podatak da je u toku 2011. godine značajno smanjen broj međusobnih tuča i svađa, te fizičkih sukoba između osuđenih lica u odnosu na ranije periode. Tako je u prvih devet mjeseci 2011. godine evidentirano ukupno 12 sukoba, od kojih su 5 tuče, a ostalo verbalni sukobi u kojim je učestvovalo ukupno 28 osuđenih. U istom periodu 2010. godine evidentirano je 20 sukoba, od kojih je bilo 9 fizičkih i 11 verbalnih sukoba sa učešćem od 50 osuđenih. Pokazatelji za 2009. godinu takođe ukazuju da je broj sukoba bio veći od broja evidentiranih slučajeva u 2011. godini.

Paragraf 40.

Kazneno-popravni zavodi u Banja Luci i Foči su ustanove zatvorenog tipa. Članom 11. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske utvrđeno je da se u ustanovama zatvorenog tipa mogu formirati odjeljenja sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja.

Članom 137. istog Zakona regulisano je da se prema osuđenim licima koji konstantno ugrožavaju red i bezbjednost u ustanovi, mogu odrediti *posebne mjere za održavanje reda i bezbjednosti*. Jedna od takvih mjera je i posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja, a članom 141. Zakona je definisano da se ista određuje ukoliko postoji opasnost od bjekstva, nasilnog ponašanja prema drugim osuđenim licima ili stvarima i opasnost od ugrožavanja discipline i reda koje se ne mogu otkloniti na drugi način. Istim članom je regulisano da naredbu o smještaju u navedeno odjeljenje donosi rukovodilac ustanove na prijedlog službe obezbjeđenja i službe tretmana.

Članom 138. Zakona regulisano je da se, osim posebne mjere usamljenja, sve ostale posebne mjere za održavanje discipline donose naredbom rukovodioca ustanove.

U slučaju određivanja posebne mjere usamljenja, rukovodilac ustanove donosi rješenje, koje se uručuje i osuđenom licu, i na koje lice ima pravo žalbe Ministarstvu pravde.

Naredba o primjeni posebne mjere smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja dostavlja se službi tretmana, službi obezbjeđenja, a jedan primjerak se odlaže u dosije osuđenog lica. Na naredbu rukovodioca nije dozvoljen prigovor.

Kako se posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja određuje naredbom rukovodioca, okolnosti, razlozi i sve ostalo vezano za primjenu posebne mjere, osuđenim licima se prije smještaja saopštavaju usmeno od strane radnika službi tretmana i obezbjeđenja.

Činjenica je da Zakonom nije ostavljena mogućnost pravnog lijeka na primjenu navedene mjere ali je osuđenim licima koja smatraju da nisu opravdani razlozi za određivanje ili produženje mjere, u svakom slučaju ostavljena mogućnost podnošenja predstave Ministarstvu pravde RS, Ombudsmenu BiH ili drugom nezavisnom tijelu kako bi se ispitala opravdanost izricanja i zakonitost u postupanju.

Važno je razjasniti da u penološkoj teoriji i praksi posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja **nije disciplinska kazna**, već posebni oblik tretmana prema visoko rizičnim i onim osuđenim licima koja ne prihvataju utvrđeni program postupanja, odnosno kod kojih isti ne postiže željeni cilj.

Paragraf 44. (u vezi sa paragrafom 41, 42. i 43.)

Primjedbe u vezi Kazneno-popravnog zavoda Foča:

U skladu sa preporukama citiranih paragrafa Izvještaja delegacije Evropskog Komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT), u KPZ Foča se odmah pristupilo renoviranju prostorija Posebnog odjeljenja u zgradi broj 2, te rješavanju problema nedostatka prirodne svjetlosti u prostorijama pomenutog odjeljenja. Radovi na adaptaciji su u toku i na

adekvatan način će biti otklonjeni uočeni nedostaci. Do završetka radova navedeno odjeljenje neće se koristiti za smještaj osuđenih.

Što se tiče primjedbe da ne postoji svrsishodan režim ili plan izdržavanja kazne zatvora za vrijeme smještaja osuđenih lica u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja, napominjemo da se u KPZ Foča za svako osuđeno lice kojem je izrečena mjera smještaja u ovo odjeljenje, sačinjava individualni program postupanja kojim se određuje tretman osuđenog lica za vrijeme trajanja mjere. Individualni program postupanja se sačinjava na osnovu detaljne analize svih faktora rizika i potreba tog osuđenog lica (bezbjednost, ličnost, zdravstvene potrebe, sportsko-rekreativne i radno-terapijske potrebe). U skladu sa tim, osuđenim licima je omogućen odlazak u prostorije gdje se upražnjavaju sportsko-rekreativne aktivnosti, stoni tenis i sl. Slobodne aktivnosti se sastoje u mogućnosti korištenja biblioteke, štampanih publikacija i dnevnih novina koje obezbjeđuje ustanova, kao i kroz gledanje televizijskog programa kablovskih operatera i DVD-om. Boravak osuđenih lica na svježem vazduhu se organizuje u grupama od po 3 ili više osuđenih lica s tim da se prilikom određivanja grupa vodi računa o razlozima bezbjednosti i željama osuđenih lica u pogledu druženja sa drugim osuđenim licima.

Povodom komunikacije sa spoljnim svijetom osuđenih lica kojima je određena mjera smještaja u gore navedeno odjeljenje, isti imaju pravo da primaju najmanje jednom u mjesecu članove uže porodice u redovnu posjetu, čije trajanje je od najmanje 60 minuta, što je propisano članom 85. stav 1. Zakona i članom 62. stav 3. Pravilnika o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora. U zavisnosti od klasifikaciono-stimulativne grupe, rukovodilac Ustanove može odobriti i češće redovne posjete, kao i produženo trajanje te posjete. Osim ovoga, rukovodilac Ustanove izuzetno može odobriti i vanredne posjete tj. posjete lica koja nisu uži članovi porodice osuđenog. Sva lica kojima je u KPZ Foča izrečena mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja" imaju pravo na posjetu u trajanju koje zavisi od njihove klasifikaciono-stimulativne grupe i čije je trajanje od najmanje 1 do 5 sati. Treba napomenuti da neki od osuđenih lica zadržavaju svoju klasifikaciono-stimulativnu grupu i nakon smještaja u pomenuto odjeljenje (osuđena lica koja su u odjeljenje smještana na vlastiti zahtjev iz razloga lične bezbjednosti i sl.) te koriste posjete u skladu sa svojim grupama (5 osuđenih lica koja su trenutno u ovom odjeljenju koriste posjete u trajanju od 3 do 5 sati), a u opravdanim slučajevima istima se odobravaju i vanredne i slobodne- intimne posjete bračnog druga . Što se tiče komunikacije putem telefona, sva osuđena lica smještana u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja, rasporeduom dnevnih aktivnosti imaju pravo da telefoniraju dva puta sedmično u trajanju od po 10 minuta što je predviđeno čl. 58. stav 6. Pravilnika o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora. Osim ovih redovnih telefonskih razgovora, osuđena lica imaju i mogućnost vanrednih telefonskih poziva članova porodice, koji se pojedinačno odobravaju i cijeni se njihova opravdanost ponaosob u konkretnom slučaju. Trenutno se u KPZ Foča instalira novi sistem obavljanja telefonskih poziva osuđenih lica putem telefonskih govornica, koje su već postavljene u Odjeljenju sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja. Ovakvim načinom će se značajno proširiti mogućnost kontaktiranja putem telefona osuđenih lica sa članovima porodice.

Povodom preporuke iz paragrafa 45., koja se odnosi na tretman osuđenih lica koja su na lični zahtjev i iz razloga lične bezbjednosti smještana u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja, ističemo da se u KPZ Foča, i za ova osuđena lica sačinjava individualni program postupanja kojim se određuje tretman osuđenog za vrijeme trajanja mjere smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja. Pomenutim programom ovim osuđenim licima je predviđeno sve gore navedeno samo u još većem obimu, vodeći računa o razlozima bezbjednosti i posebno o željama osuđenih lica u pogledu druženja sa drugim osuđenim licima te smještaju u dvokrevetne prostorije. Posebna briga se poklanja zdravstvenom stanju ove kategorije osuđenih i zdravstveni radnici svakodnevno posjećuju osuđena lica smještana u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja.

Primjedbe u vezi Kazneno-popravnog zavoda Banja Luka:

Članom 13. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija utvrđeno je da u skladu s Pravilnikom o Kućnom redu, rukovodilac ustanove utvrđuje raspored dnevnih aktivnosti osuđenih lica u skladu sa specifičnostima pojedine ustanove. Na osnovu toga, direktor KPZ-a je donio raspored dnevnih aktivnosti za paviljon i posebni raspored dnevnih aktivnosti za Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intezivnim programom postupanja sa uputstvom za provođenje. Isti akti su napravljeni u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Članom 50. Pravilnika o kućnom redu regulisano je da se licima koja rade i borave u zatvorenim prostorijama omogućuje najmanje 3 sata boravka na svježem vazduhu, a licima koja izdržavaju disciplinsku kaznu samice ili mjeru usamljenja minimalno 1 čas. Kako lica prema kojima se primjenjuje posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja nisu radno angažovana, rukovodilac ustanove je u uputstvu o provođenju dnevnog rasporeda aktivnosti u Odjeljenju sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja odredio da šetnja traje najmanje 1 čas dnevno. Princip rada u ovom odjeljenju je da se, ukoliko postoje mogućnosti, licima omogući i duži boravak na čistom vaduhu, te da pored šetnje rade i gimnastičke vježbe, vježbe snage, vježbe sa tegovima, a od ove godine na prostoru za šetnju Odjeljenja sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja je napravljen i mini teren za košarku.

Što se tiče konstatacije da nije bilo plana za izdržavanje kazne ili intenzivnog savjetovanja koje bi pomoglo osuđenima da se ponovo integrišu u opštu zatvorsku populaciju, moramo je demantovati. U mjesečnim planovima radnika službe tretmana posebno se razrađuju planovi za lica kojima je potreban intenzivni program postupanja. Vaspitno osoblje savjetodavnim radom utiče na promjene stavova, obrazaca ponašanja i odnosa prema učinjenom krivičnom djelu i kazni.

Kako neka lica već duži vremenski period borave u Odjeljenju sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja, a za koje vrijeme je većina tema za savjetodavni rad iscrpljena sa pojedinim vaspitačem, u posljednje vrijeme smo uveli praksu da se nakon određenog vremena mijenjaju vaspitači koji su zaduženi za rad u ovom specifičnom odjeljenju, i na taj način se izbjegava monotonija stalnog ponavljanja jednih te istih tema.

Izuzetak čine lica kojima je posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja izrečena iz posebnih razloga bezbjednosti, odnosno lica koja nisu problematičnog vladanja i ponašanja i negativnog odnosa prema učinjenom krivičnom djelu i kazni. To je manji broj lica kojima je ugrožena lična bezbjednost od strane drugih osuđenika u kolektivu, ili lica kod kojih postoji osnovana sumnja da bi u određenim okolnostima mogli izvršiti bjekstvo ili na drugi način narušiti bezbjednost u ustanovi.

Članom 127. tačka đ) Zakona regulisano je da je neovlašćeno kontaktiranje sa drugim licima lakši disciplinski prekršaj, a članom 128. stav 1. tačka ć) regulisano je da je učestalo vršenje lakših disciplinskih prekršaja teži disciplinski prekršaj.

Poznato nam je da onemogućavanje konakata sa drugim licima može štetno djelovati po psihičku stabilnost i mentalno zdravlje ljudi, tako da se ne bi mogli složiti sa konstatacijom da se dosljedno sprečava svaki pokušaj razgovora osuđenih lica prema kojima se primjenjuje posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja. Konkretno, od osnivanja Odjeljenja u samo jednom slučaju je vođen disciplinski postupak, kada su 3 osuđena lica kažnjena zbog nedozvoljene komunikacije, a razlog za to je bilo što su u toj komunikaciji planirali nedozvoljene radnje i organizovali trampu i nabavku nedozvoljenih stvari. Međutim, blagovremenim reagovanjem službe obezbjeđenja isti su spriječeni u toj namjeri.

Prema jednom osuđenom licu primjenjuje se posebna mjera upućivanja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja od 02.07.2009. godine iz niza bezbjednosnih razloga, a između ostalog i pojačanog rizika od bjekstva. Naime, radi se o licu koje izdržava kaznu zatvora u trajanju od 10 godina zbog počinjenog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i protiv koga je na Sudu BiH pokrenut novi krivični postupak zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo zločina protiv čovječnosti za koje je zapriječena kazna zatvora u maksimalnom trajanju do 45 godina. Dalje, isto lice uživa veliki autoritet u osuđeničkom kolektivu i sposoban je izvršiti snažan uticaj na druga osuđena lica, što se već jednom dokazalo 2008. godine kada su osuđena lica protestovala i odbila izvršavanje radnih obaveza u znak solidarnosti što istom nije dozvoljen odlazak na sahranu majke bez pratnje radnika službe obezbjeđenja. Blagovremenom akcijom radnika KPZ-a sprečeno je da protesti prerastu u pobunu sa nasilnim karakterom tako što je jedan broj osuđenih lica (kolovođa) izdvojen iz šireg osuđeničkog kolektiva, a lice je iz bezbjednosnih razloga premješteno na dalje izdržavanje kazne u drugu kazneno-popravnu ustanovu.

Što se tiče provođenja posebne mjere smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja želimo vas informisati da je osuđeni imao poseban tretman u odjeljenju koji se ogledao u brojnim povlasticama koja druga lica na odjelu nisu imala. Naime, istom je omogućeno svakodnevno telefoniranje, produžena šetnja, produženo gledanje TV programa, intimne posjete od strane supruge, izloženo mu je u susret kada se obraćao sa molbama za vanredne i proširene posjete, maksimalno se vodilo računa o izboru drugog osuđenog lica sa kojim će boraviti u spavaonici (veći dio vremena bio je u sobi sa još nekim osuđenim licem), a i udovoljavalo se želji da sam boravi u

spavaonici kako bi na miru mogao pripremati odbranu. Iz svega navedenog vidi se da je upoređivanje uslova njegovog boravka u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja sa izdržavanjem kazne samice krajnje nerealno.

Što se tiče dužine boravka u Odjeljenju sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja, tačno je da su neka osuđena lica boravila u duže od 6 mjeseci i da neka još borave. Članom 141. Zakona regulisano je da se preispitivanje opravdanosti boravka u Odjeljenju sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja i rezultati intenzivnog rada preispituju svaka 3 mjeseca. Kod svakog osuđenog lica prema kojem je primjenjivana posebna mjera smještaja u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja vršeno tromjesečno preispitivanje postignutih rezultata i opravdanosti daljeg boravka u Odjeljenju, te je u skladu sa dobijenom ocjenom primjena mjere obustavljena ili produžavana.

Što se tiče kontakta sa spoljnim svijetom, članom 83. Zakona je regulisano da osuđena lica imaju pravo kontaktiranja sa članovima porodica i drugim licima i članovima organizacija koje mogu pomoći u ostvarivanju njihovih prava putem posjeta, telefoniranja i dopisivanja. Članom 58. Pravilnika o Kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora regulisano je da se telefonski razgovor obavlja najmanje jednom sedmično u trajanju ne dužem od 10 minuta, a članom 62. istog Pravilnika da se redovna posjeta u trajanju od 60 minuta odobrava najmanje jednom u mjesecu. Članom 84. Zakona je regulisano da lica imaju neograničeno pravo na dopisivanje sa članovima porodice. Prema osuđenim licima smještenim u Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja postupa se u skladu sa navedenim zakonskim odredbama.

Konstatacije pojedinih osuđenih lica da nisu imali koristi od dodatne podrške ili savjetovanja, stvar je njihovog ličnog odnosa prema kazni i programu postupanja, kao i spremnosti za samoučešće u provođenju tretmana i želji za uspješnim resocijalizovanjem.

Što se tiče upita Komiteta vezanog za rad jedinice za pojačani nadzor nakon otvaranja visoko bezbjednosne jedinice (paragraf 44.), obavještavamo o sledećem: u Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija, od člana 137-143. propisane su posebne mjere za održavanje reda i discipline u kazneno-popravnim ustanovama, dok je članom 11. stav 4. pomnutog zakona, predviđena mogućnost formiranja Odjeljenja sa posebnim režimom i Odjeljenja sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja, kao zatvorenih odjeljenja u kazneno-popravnim ustanovama zatvorenog tipa.

Shodno odredbama Zakona o posebnom režimu izvršenja kazne zatvora („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 30/10), u KPZ Foča je osnovano Odjeljenje posebnog režima izvršenja kazne zatvora, u kojem se izvršava kazna zatvora prema osuđenim licima za koja se prilikom ispitivanja ličnosti utvrdi da bi bitno ugrozila bezbjednost ostalih osuđenih lica i imovine u Ustanovi ili su prema njima za vrijeme izdržavanja kazne u Ustanovama već iscrpljene sve mjere za održavanje reda i discipline i da su te mjere ostale bezuspješne. Raspored se na obrazložen predlog rukovodioca zatvorskih ustanova i naredbom Ministra pravde određuje na period od šest mjeseci.

Poseban režim izvršenja kazne zatvora nije vid disciplinske kazne ni posebne mjere koja se primjenjuje prema osuđenim licima, već način izvršenja kazne zatvora koji porazumjeva izvršenje kazne zatvora u strogo kontrolisanim uslovima, vodeći računa da se ne naruši ili povrijedi neko od prava osuđenih lica. Prije isteka navedenog vremenskog perioda rukovodilac zatvorske ustanove u čijem sastavu se nalazi Odjeljenje sa posebnim režimom, dostavlja Ministru pravde detaljan izvještaj sa predlogom o ukidanju ili produženju rasporeda u Odjeljenju sa posebnim režimom izvršenja kazne zatvora.

Rad odjeljenja sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja će se nastaviti u skladu sa zakonskim okvirima te će se koristiti za izvršenje posebnih mjera prema licima koja izdržavaju kaznu zatvora kolektivno.

Paragraf 45.

Slažemo se sa preporukom iz paragrafa 45. da osuđenim licima koja se nalaze u jedinicama za pojačani nadzor iz razloga sopstvene bezbjednosti treba obezbjediti svrsishodne aktivnosti, s tim da moramo reagovati u dijelu preporuke koji se odnosi na "pravilnu podršku zdravstvenih radnika", pošto je kako njima tako i svim drugim osuđenim licima koja izdržavaju kaznu u našoj ustanovi omogućena

potpuna medicinska zaštita i nikada im nije uskraćivan odlazak kod zavodskog ljekara, niti na specijalističke preglede, čak ni u onim slučajevima kada postoje očigledni pokazatelji da se radi o simulaciji.

Što se tiče organizovanja svrsishodnih aktivnosti, moramo istaći da smo prostorno i kadrovski ograničeni i objektivno nismo u mogućnosti da obezbjedimo poseban prostor, radnog instruktora i obezbjeđenje za posebne, individualne slučajeve. Međutim, trudimo se da takvim licima olakšamo boravak u Odjeljenju sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja poboljšavanjem uslova i ublažavanjem režima.

Dalje, u vremenu poslije obilaska Komiteta, u prostoru za šetnju Odjeljenja formirana je mini teretana i košaršaški teren, te obezbjeđene sprave za vježbanje i lopte. Takođe, ulažu se naponi i da osuđenima koja se nalaze u Odjeljenju, a koja pokazuju interesovanja za neki umjetnički ili stvaralački rad (pisanje, slikanje, izrada umjetničkih predmeta), omoguće neophodna sredstva.

Paragraf 46.

U vezi ove preporuke ističemo da je u toku 2010. godine izvršeno proširenje broja sistematizovanih radnih mjesta u službi obezbjeđenja KPZ Foča. Prije donošenja novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u službi obezbjeđenja je bilo predviđeno ukupno 127 pripadnika, dok je novim Pravilnikom predviđeno da ista broji ukupno 148 pripadnika. Shodno navedenim izmjenama sistematizacije, u toku 2010. i 2011. godine izvršen je prijem 20 pripravnika u Službi obezbjeđenja koji su prošli praktični i teoretski dio obuke, položili stručni ispit i zasnovali radni odnos u službi obezbjeđenja KPZ Foča. Takođe je izvršen i prijem 5 pripadnika Službe obezbjeđenja sa radnim iskustvom, dok su 3 pripadnika preraspoređena na rad u službu obezbjeđenja iz drugih službi Zavoda. Trenutno su u Službi obezbjeđenja zaposlena 124 pripadnika, uz činjenicu da Odjeljenje sa posebnim režimom ne radi punim kapacitetom, te popunjenost iznosi 84% od sistematizovane.

Paragraf 49.

Smještajni kapaciteti na odjeljenju pritvora Kazneno-popravnog zavoda Banja Luka iznose 79 pritvorenih lica raspoređenih u 16 soba. Kada odbijemo sobe namjenjene za boravak ženskih lica te sobu za maloljetna lica, ostaje 72 mjesta za pritvorena lica muškog pola. Moramo naglasiti da se problem smještajnog kapaciteta u pojedinim slučajevima pojavi o čemu smo obavještavali kako Sudove tako i Ministarstvo pravde.

U slučajevima kada Sudovi odrede veći broj lica, nego što je smještajni kapacitet pritvorske jedinice, naša ustanova Sudovima šalje zahtjev za premještaj u druge pritvorske jedinice u Republici Srpskoj, tako da se standard od minimalna 4 metra kvadratna uglavnom poštuje, osim u izuzetnim situacijama i to veoma mali dio vremena, dok Sudovi koji vode postupak ne riješi pitanje premještaja pritvorenog lica.

Održavanje higijene u prostorijama se obavlja u skladu sa Pravilnikom o kućnom redu za izvršenje mjere pritvora. Isto se obavlja svakodnevno, a generalno čišćenje prostorija se obavlja jedan put sedmično. Navodimo da sredstava za čišćenje ima dovoljno. Međutim, u proteklom vremenu se za održavanje higijene koristila solna kiselina koja je dovela do havarija olovni odvodnih sistema koji su prilikom gradnje Ustanove postavljeni. Pritvorena lica su pri čišćenju, posipala navedenom kiselinom da određeno vrijeme odstoje, a zatim spirali vodom. U posljednje vrijeme nakon parcijalnih popravki odvodnih sistema uvedena su nova sredstva za čišćenje (Domestos) koja su blaža od sone kiseline i koja ne oštećuju odvodne sisteme. Pri korištenju ovih sredstava potrebno je našpricati prostor za čišćenje, a potom četkom ili spužvom istrljati pa tek onda saprati što je pritvorenim licima uglavnom ne žele da rade.

U toku godine je završena projektna dokumentacija za proširenje kapaciteta pritvorskog odjeljenja i prijemno-otpusnog odjeljenja.

Ovih dana se vrše geo-statistička ispitivanja u cilju proširivanja smještajnih kapaciteta na odjeljenju pritvora.

U cilju popravljanja standarda osuđenih lica i uslova izdržavanja kazne u sklopu KPZ Banja Luka je u toku 2010. i 2011. godine izvršena nadogradnja jednog sprata i renoviranje tri sprata u kojima su smještene osuđena lica.

U svim prostorijama su obezbeđeni novi garderobni ormari u sobama kao i u prostoru za odlaganje nesezonske odjeće.

Ustanova je u toku 2011. godine investirala značajna sredstva u postavljanje novog sistema za korištenje telefonskih govornica, tako da sva osuđena lica sada mogu koristiti telefon tokom cijelog dana. Smatramo da su uslovi za izdržavanje kazne na jednom vrlo dobrom i primjerenom nivou i da su vlasti Republike Srpske u prethodne dvije godine uložili značajna novčana sredstva u poboljšanje uslova života i rada osuđenih lica KPZ Banja Luka.

Paragraf 51.

Povodom ove primjedbe, nadležne službe KPZ Foča su izvršile obilazak svih vaspitnih kolektiva te sagledale stanje koje se odnosi na ovu preporuku. U pojedinim spavaonama u kojim su mjerenjem prostora uočen ovaj problem, izbačeni su po 1-2 kreveta i razmješteni u spavaone koje imaju višak korisnog prostora, tako da sada sve spavaone zadovoljavaju kriterijum iz preporuke delegacije da svaki osuđenik u spavaonama treba imati 4 m² korisnog prostora.

Smatramo da je ovdje bitno istaći, da delegacija CPT-a u Izveštaju govori samo o "stambenom prostoru u pojedinim spavaonama", a član 75. st 5. Zakona predviđa da prostorije u kojima borave osuđena lica moraju obezbijediti zadovoljenje zdravstvenih i higijenskih potreba, dovoljnu količinu svježeg vazduha, grijanje, ventilaciju, te imati najmanje četiri kvadratna, ali ne manje od deset kubnih metara prostora na svako osuđeno lice. Shodno tome, prostorije u kojim borave osuđena lica u jednom vaspitnom kolektivu obuhvataju osim spavaona i zajedničke prostorije (dnevni boravak, prostorija za pušače, toalete, kupatila i prostorije za održavanje lične higijene), pa smo mišljenja da bi i ovi prostori trebali ući u ukupnu kvadraturu korisnog prostora koji bi se dijelio na ukupan broj osuđenih lica koja borave u vaspitnom kolektivu. U tom slučaju, korisni prostor za smještaj i boravak osuđenih lica gledano po jednom osuđenom je znatno iznad standarda propisanih Zakonom i Evropskim standardima.

Paragraf 54.

U dosadašnjim obilascima raznih institucija nije bilo primjedbi na rad službenih lica na odjeljenju pritvora, a ni prigovora da su na bilo koji način ugrožena prava pritvorenih lica što ste Komitet i sam mogao uvjeriti, jer pored ovog navodnog maltretiranja kao ozbiljan problem se pojavilo pitanje nemogućnosti posjedovanja olovaka kod pritvorenih lica.

U vezi sa ovom primjedbom, mora se objasniti da je korištenje olovaka stavljeno pod nadzor službenih lica iz nekoliko po nama opravdanih razloga (tetoviranje mastilom iz olovki uzrokuje prenošenje zaraznih bolesti, napretkom tehnologije olovke posjeduju razna zabranjena sredstva, kamere, diktafone...). Stavljanjem olovke pod kontrolu uočena je znatno manja razmjena zabranjenih poruka te pisanje i crtanje po zidovima (uništavanje Zavodske imovine). Namjerno uništavanje predstavlja disciplinski prekršaj, a od lica koje je izvršilo prekršaj moguće je izvršiti naplatu nastale štete. Na ovaj način je tačno utvrđen korisnik i eventualno lice koje je načinilo štetu te se može lakše provesti postupak. Ne vidimo problem u tome što se olovka nalazi van sobe pod nadzorom službenog lica, naročito ako se uzme u obzir da je u svakom momentu dostupna pritvorenom licu po njegovom zahtjevu.

Slažemo se da je potrebno obezbijediti duži boravak pritvorenih lica uz korištenje raznih aktivnosti van sobe, ali aktivnosti na odjeljenju pritvora odvijaju se u skladu sa Zakonom. S obzirom da odjeljenje pritvora ima problem i sa samim smještajnim kapacitetima ne vidimo način kako da obezbjedimo dodatne prostorije u kojima bi pritvorena lica provodile razne radne i sportske aktivnosti. Moramo naglasiti da smo pregrađivanjem prostora za šetnju i dijeljenjem istog na tri dijela uspjeli da obezbjedimo boravak pritvorenih lica na svježem vazduhu u trajanju od 2 časa dnevno. Fizički je nemoguće obezbjediti duži boravak na svježem vazduhu. Naročito ističemo da se na odjeljenju pritvora nalaze lica koja se nalaze u raznim fazama sudskog postupka. Često se radi o licima koja su osumnjičena za isto krivično djelo pa se na osnovu Zakona o krivičnom postupku te Zakona o izvršenju krivičnih sankcija moraju držati u odvojenim prostorijama, te se bilo kakav kontakt između ovih lica mora spriječiti. Na primjer, u ovom momentu se na odjeljenju pritvora nalazi grupa lica osumnjičenih za organizovani kriminal koja broji 11 pritvorenih lica. Postavlja se pitanje na koji način da se organizuje zajednički boravak, aktivnosti i kontakt, po preporuci iz paragrafa 54, a da se pritom poštuju zakonske odredbe, odnosno da bude ispoštovan razlog za određivanje pritvora.

Paragraf 56.

Kazneno-popravni zavod Banja Luka

Prema članu 21. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, rad osuđenih lica je dobrovoljan, odnosno nije obavezan. Osuđena lica mogu biti radno angažovana u krugu ustanove i van kruga ustanove. U krugu ustanove osuđena lica se mogu radno angažovati u radionicama i na režijskim poslovima neophodnim za funkcionisanje ustanove. U ustanovi su organizovane sljedeće radionice: stolarska, bravarska, limarska, auto-mehaničarska, vodoinstalaterska, elektro-radionica, pilana i ekonomija i preko 60 osuđenih lica je svakodnevno radno angažovano u istim. Radom u radionicama rukovode radni instruktori, koji su stručno osposobljeni i koji pored organizovanja rada, vrše i radno-stručnu obuku osuđenih lica. Radno vrijeme radionica je od 07,30 do 14,30 časova radnim danima. U KPZ Banja Luka stalno su zaposlena 22 radna instruktora.

Na režijskim poslovima u krugu ustanove (kuhinja, pekara, vešeraj, kotlovnica, restoran, magacin, autopraona, kafić, kantina, brijačnica, protiv-požarna zaštita, održavanje higijene u prostorijama i na krugu) svakodnevno je radno angažovano u prosjeku 50-60 osuđenih lica. Svi režijski poslovi organizovani su uz nadzor radnih instruktora, izuzev brijačnice i održavanja higijene.

Rad osuđenih lica je organizovan i van kruga ustanove i sveden je na uslužne djelatnosti: građevinski radovi, molerski radovi, te razni fizički poslovi. Ti poslovi se ne mogu dugoročno planirati pošto su uslovljeni potraživanjima tržišta, ali na osnovu dosadašnjih potraživanja možemo reći da je u prosjeku radno angažovano oko 20 osuđenih lica.

KPZ Banja Luka ima oformljeno i poluotvoreno odjeljenje "Farma - Trn" gdje je svakodnevno radno angažovano 10 osuđenih lica.

Kada se sve naprijed navedeno sabere, dobije se broj od oko 150 svakodnevno radno angažovanih osuđenih lica, tako da nam nije poznato na koji ste način došli do podatka da je samo 30-orici osuđenih lica ponuđeno puno radno vrijeme i na koje se to poslove konkretno odnosi.

Kod radnog angažovanja se već duže vrijeme susrećemo sa jednim problemom koji je nastao od kada je po Zakonu rad prestao da bude obaveza za osuđena lica, već je organizovan na dobrovoljnoj osnovi. Jedan broj osuđenih lica, uglavnom visoko kriminogeno inficiranih povratnika ili ograničeno radno sposobnih, konstantno pokušava manipulirati. Naime, isti na početku izdržavanja kazne odbijaju da budu radno angažovani, a kad im se približi vrijeme za ispunjavanje formalnih uslova za korištenje pogodnosti van ustanove - počnu se učestalo obraćati se zahtjevima da budu radno angažovani i pri tome postavljaju manje-više nerealne zahtjeve i uslove, pošto je po članu 113. Zakona radno angažovanje jedan od uslova za odobravanje pogodnosti.

Što se tiče organizovanja slobodnih aktivnosti, imamo zaposlenog vaspitača za kulturno prosvjetni rad i vjerska pitanja, koji organizuje rad sportskih, obrazovnih i kulturno-umjetničkih sekcija. Osuđenim licima u zavodu omogućeno je učešće u sportskim sekcijama (fudbalska, košarkaška, odbojkaška, stolnoteniska, šahovska i teretana) i kulturno obrazovnim (rezbarska, likovna, literarno-novinarska, informatička, muzička i domska biblioteka). U navedenim sekcijama stalno je aktivno uključeno oko 160 osuđenih lica, a za navedene sekcije određeno je po dvoje osuđenih lica koji rade kao koordinatori sekcija.

Program rada i organizaciju sekcija vrši, prati, realizuje i ocjenjuje vaspitač za kulturno prosvjetni rad i vjerska pitanja. Rad sekcija je organizovan svakodnevno u popodnevnim časovima, subotom, nedjeljom i praznicima.

Kazneno-popravni zavod Banja Luka omogućuje svim osuđenim licima zadovoljavanje njihovih vjerskih potreba, bez obzira na vjersku pripadnost i uz prisustvo sveštenih lica. Takođe, Kazneno-popravni zavod Banja Luka omogućuje školovanje i doškolovanje osuđenih lica u obrazovnim ustanovama van zavoda u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih u RS, a troškove školovanja snose osuđena lica.

Pored navedenih aktivnosti, periodično se organizuju, posredstvom kulturno-obrazovnih organizacija, različiti kursevi (stranih jezika, muzičkog obrazovanja, osnova informatike i sl.). Takođe, ustanova ima dobru saradnju sa brojnim sportskim i kulturnim organizacijama Grada Banja Luka, tako da

osuđenim licima se omogućava odlazak na razne kulturno-prosvjetne i sportske aktivnosti, kao i organizovanje istih unutar Zavoda (muzičko-književno veče, razne izložbe i sl.).

Kazнено-popravni zavod Foča

U Kazнено-popravnom zavodu Foča, u skladu sa rasporedom dnevnih aktivnosti osuđena lica imaju pravo na boravak na svježem vazduhu, i to radnim danima u trajanju od najmanje 3 sata i 30 minuta ljeti (od 15.04. do 15.10.), odnosno 2 sata i 30 minuta zimi (od 16.10. do 14.04.), dok je boravak na svježem zraku neradnim danima 30 minuta duži.

Sportsko-rekreativne aktivnosti osuđenih lica su predviđene svakodnevno u periodu od 16,30 do 18,00 časova. Takođe, u KPZ Foča je organizovana stalna djelatnost većeg broja sekcija u okviru kojih se zadovoljava potreba osuđenih za kulturno-prosvjetnim i sportsko-rekreativnim aktivnostima. Trenutno su aktivne sledeće sekcije: novinarska, rezbarska, modelarsko-likovna, bodi-bilding, stono-teniska i računarska sekcija. U okviru ovih sekcija angažovano je oko 70% ukupne populacije osuđenih lica. Kriterijumi za rad pojedinih sekcija su jasno definisani i određeni Pravilnikom o kućnom redu i Upustvom o radu pojedine sekcije, a samo članstvo se određuje u skladu sa klasifikaciono-stimulativnom grupom i prema želji i sklonosti osuđenog lica. Prema dnevnom rasporedu aktivnosti, rad sekcija se odvija u grupama u vremenu od 11,30 do 18,00 časova. Sve aktivnosti u okviru sekcija kao i druge kulturno-prosvjetne ili sportske aktivnosti organizuju radnici službe tretmana, konkretno vaspitači za kulturno-prosvjetni rad i vjerska pitanja a niukom slučaju sami osuđeni. U prethodnom periodu, osuđenim licima su organizovana različita edukativna predavanja na temu upoznavanja sa problemom zavisnosti od opojnih droga i problemom prenosivih bolesti (HIV, hepatitis idr.), dok se trenutno u saradnji sa jednom nevladinom organizacijom, provodi projekat edukacije osuđenih lica na temu širenja polnih i drugih prenosivih bolesti.

U okviru radno-terapiskih aktivnosti u KPZ Foča, osuđena lica su radno angažovana shodno objektivnim mogućnostima Ustanove u procentu od preko 50% od ukupnog broja osuđenih lica. Ostale slobodne i rekreativne aktivnosti se sastoje u mogućnosti korištenja biblioteke sa preko 5 000 naslova, dnevnih novina i nedeljnika koje obezbjeđuje ustanova kao i kroz praćenje TV programa.

KPZ Foča će u narednom periodu sagledati mogućnost uvođenja novih oblika i sadržaja kuturno-obrazovnih i sportsko-rekreativnih aktivnosti uz puno uvažanje potrebe očuvanja ukupne bezbjednosti Ustanove i osuđenih lica.

Kazнено-popravni zavod Doboј

Zapošljavanje osuđenika u ovoj ustanovi odvija se u skladu sa sistematizacijom radnih mjesta, koja trenutno predviđa 37 radnih mjesta. Povremena uposlenost osuđenih lica kreće se od 26-32. Ako se uzme u obzir broj osuđenika koji ne žele da budu radno angažovani, broj osuđenika koji nisu sposobni za rad, kao i nemogućnost ustanove da obezbjedi adekvatno zaposlenje, smatramo da je trenutno stanje u pogledu zaposlenosti osuđenih zadovoljavajuće.

Sportski i kulturni sadržaji zastupljeni su u zadovoljavajućem obimu (teretana, stoni tenis, košarka, šah, biblioteka, praćenje TV programa), s tim da se u zavisnosti od zainteresovanosti osuđenika povremeno organizuje rad sekcija (rezbarska radionica, kursevi za rad na računarima i dr.)

Paragraf 60.

Povodom konstatacije Komiteta da se u KPZ Foča zdravstvena služba sastoji od jednog doktora koji radi 4 sata dnevno uz podršku medicinske sestre i 2 medicinska tehničara, kao i preporuke iz paragrafa 62. da se u KPZ Foča napravi aranžam koji će biti ekvivalent zapošljavanju ljekara sa punim radnim vremenom uz zapošljavanje dvije medicinske sestre od kojih bi jedna bila kvalifikovana za mentalno zdravlje, ističemo da je u Zdravstvenoj službi KPZ Foča trenutno radno angažovan ugovorom o djelu jedan ljekar opšte prakse koji ordinira svakim radnim danom u vremenu od po 4 sata, vrši redovne preglede osuđenih lica a po potrebi interveniše i u dane vikenda i noćnim satima. KPZ Foča je po osnovu ugovora angažovao i ljekara specijalistu neuro-psihijatra.. Pored navedenog, u slučaju hitnih ljekarskih intervencija, angažuju se i ljekari hitne pomoći Doma zdravlja Foča, koji pružaju hitne medicinske usluge

osuđenim licima. Takođe, KPZ Foča ima zaključen ugovor sa Kliničkim centrom Foča o pružanju usluga specijalističkih pregleda, po kojem gotovo svakodnevno u prostorijama KPZ Foča ordiniraju ljekari-specijalisti Kliničkog centra Foča (internista, ortoped, oftamolog, urolog, pneumo-ftiziolog, dermatolog, neuro-psihijatar i dr.). Osim toga, u Zdravstvenoj službi su stalno zaposlena četiri medicinska tehničara a isti su radno organizovani sa 24-satnim dežurstvom.

Paragraf 67.

Što se tiče preporuka vezanih za edukaciju osuđenih lica i zatvorskog osoblja u vezi narkomanije i prenosivih bolesti, naglašavamo da je KPZ Banja Luka ostvario uspješnu saradnju sa Savjetovalištem za prevenciju i tretman bolesti zavisnosti druženja građana "Viktorija" iz Banje Luke. Saradnja je započela 2007. godine, u okviru Global fond programa u Bosni i Hercegovini, i traje do danas, a ogleda se u kontinuiranim edukativnim predavanjima od strane edukovanih stručnjaka iz UG "Viktorija" na temu štetnosti upotrebe droga, HIV/AIDS-a, hepatitisa i drugih krvno i polno prenosivih infekcija.

Od juna mjeseca ove godine edukacija osuđenih lica se vrši i kroz vršnjačku edukaciju, tako da su odabrana četiri osuđena lica iz ove ustanove, koja su edukovana za rad vršnjačkih edukatora i koja, metodom vršnjačke edukacije, uz superviziju vaspitača iz službe tretmana, vrše edukaciju osuđenih lica o navedenim temama. Pored usmenog prenosa znanja, vršnjački edukatori dostavljaju svim osuđenim licima adekvatne brošure i ostali printani materijal koji se tiče prevencije HIV-a, hepatitisa i zloupotrebe droga. Takođe, osuđena lica koja koriste vanzavodske pogodnosti i sobu za slobodnu posjetu imaju dostupne dovoljne količine kondoma i lubrikanata prilikom korištenja navedenih pogodnosti.

Pored edukacije osuđenih lica, u nekoliko navrata su održana i predavanja za zavodsko osoblje na temu prevencije, stigme i diskriminacije vezanih za zloupotrebu droga, HIV/AIDS, hepatitis i druge prenosive bolesti u zatvorskom okruženju. Navedenim predavanjima su prisustvovali gotovi svi zaposleni koji su u direktnom kontaktu sa osuđenim licima.

Navedene edukacije osuđenih lica i zatvorskog osoblja kontinuirano prati i testiranje svih zainteresovanih (osuđenih i službenih lica) na HIV, hepatitis B i C i sifilis. Testiranje je anonimno, povjerljivo i dobrovoljno i vrši se u saradnji sa Klinikom za infektivne bolesti UKC Banja Luka.

Paragraf 73.

U vezi sa konstatacijom da je jedno osuđeno lice, po privođenju iz bjekstva sa izdržavanja kazne zatvora provelo u samici više od 80 dana, obavještavamo vas da je isti zbog gore navedenog disciplinskog prekršaja najprije disciplinski kažnjen upućivanjem u samicu u trajanju od 20 dana, po čijem je isteku osuđenom licu izrečena posebna mjera usamljenja u trajanju od 2 mjeseca.

Što se tiče zatvorenika koji je pokušao da izvrši bjekstvo u avgustu 2010. godine, istom je za navedeni disciplinski prekršaj izrečena disciplinska kazna samice i određena mu je posebna mjera usamljenja u trajanju od dva mjeseca, koja je produžena za još 2 mjeseca, što je u skladu sa odredbama iz člana 143. stav 1. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija. U konkretnom slučaju, radi se o vjerovatno najvisokorizičnijem odnosno najopasnijem osuđenom licu koje se trenutno nalazi na izdržavanju kazne u RS. Isti je višestruki povratnik u činjenju krivičnih djela sa najvišim stepenom nasilja - razbojništava sa smrtnim ishodom i pokušaja ubistva, izraziti je psihopata, bez uspostavljene skale moralnih normi, nepredvidiv, sklon kako agresivnim, tako i autoagresivnim reakcijama. Za vrijeme boravka u pritvoru i na izdržavanju kazne više puta je izvršio samopovrijeđivanje i pokušavao suicid gutajući baterije ili druge predmete i sjekući vene i maltretirao i fizički zlostavljao i napadao druge osuđenike, a za vrijeme boravka u KPZ Foča napao je i pokušao ubiti saučesnika u jednom od krivičnih djela.

Procjena službe obezbjeđenja i stručnog tima KPZ-a je da je lice, visoko isfrustrirano uslijed neuspjelog pokušaja bjekstva, bilo spremno da ukoliko dođe u priliku ozbiljno povrijedi ili čak oduzme život nekom od radnika KPZ-a, a isto tako da bi mogao, u trenucima psihičke krize, izvršiti i suicid. Stoga smatramo da je upotreba sredstava prinude u njegovom slučaju bila potpuno opravdana i neophodna, što je potvrdilo i Ministarstvo pravde Republike Srpske u svome Rješenju o opravdanosti sredstava prinude br.08.030/241-177/10 od 31.08.2010.godine.

Paragraf 74. i 75.

U vezi sa konstatacijom da je oko jedne šestina osuđenih lica (48 osuđenih lica) imalo pravo na jednu posjetu mjesečno u trajanju od jednog sata, navodimo da je pitanje posjeta osuđenim licima regulisano članom 85. st. 1. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija i članom 62. stav 3. Pravilnika o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora, gdje je navedeno da osuđena lica imaju pravo da primaju najmanje jednom u mjesecu posjete članove uže porodice, u trajanju od najmanje 60 minuta. U zavisnosti od klasifikaciono-stimulativne grupe, rukovodilac ustanove može odobriti i češće redovne posjete kao i produženo trajanje redovne posjete. Osim toga, rukovodilac ustanove izuzetno može odobriti i vanredne posjete tj. posjete lica koja nisu uži članovi porodice osuđenog.

Podatak iznesen u konstataciji CPT-a se odnosi na broj osuđenih lica trenutno svrstanih u "C" klasifikaciono-stimulativnu grupu i to na njihovo zakonsko pravo po pitanju posjeta, ali tom prilikom nije uzeta u obzir mogućnost da i ta lica mogu molbom zahtijevati od direktora da im se odobri i češće primanje redovnih posjeta te prošireno trajanje redovne posjete kao i vanredna posjeta. U kritično vrijeme nije zabilježena nijedna negativno riješena molba za posjetu, što navodi na zaključak da nije bilo niizražene želje osuđenih za korištenjem pomenutih prava i mogućnosti. Pitanje posjeta treba razmatrati i u kontekstu materijalnih prilika osuđenih i njihovih porodica, kao i velike udaljenosti mjesta prebivališta porodica od sjedišta Ustanove. Inače, zanemarljivo mali je broj negativno riješenih molbi osuđenih po pitanju posjeta, jer je njihovo odobravanje limitirano prevashodno željom osuđenog, bezbjednosnim razlozima te efektom same posjete na ličnost osuđenika i njegov daljnji proces resocijalizacije.

Naprijed citirane zakonske odredbe se odnose na Zakon o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske i lica koja su na izdržavanje kazne uputili nadležni sudovi Republike Srpske, dok se za lica koje je sudio Sud BiH primjenjuju odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija BiH i Pravilnika proisteklih iz tog Zakona.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske – Uprava kriminalističke policije

U prilogu Vam dostavljamo izvještaj o postupanju naših radnika po izvještaju Evropskog komiteta za prevenciju torture.

- Dana 06.10.2011. g. zatraženo je od svih organizacionih jedinica, gdje je izvršena posjeta od strane Evropskog komiteta za prevenciju torture, a radi se o CJB Banjaluka, SJB Foča, PS Istočno Sarajevo, Laktaši, Gradiška i Sokolac, da dostave detaljan izvještaj o posjeti kao i o dostavljenim primjedbama Komiteta iz predmetnog izvještaja.
 - Gore navedene org. jedinice su dostavile izvještaje o posjeti delegacije Evropskog komiteta i u istima je navedeno da delegacija Evropske komisije nije imala zamjerki u SJB Foča, PS Laktaši, Gradiška i Sokolac.
- 1) U izvještaju PS Istočno Sarajevo stoji da su, kao prvu primjedu delegacija Evropskog komiteta istakli nedostatak kreveta u prostorijama za zadržavanja, a tom prilikom su isti upoznati da je objekat gdje su smještene prostorije navedene PS renoviran, te da još uvijek nije završeno opremanje svih prostorija, a što će u narednom periodu biti otklonjeno. Druga zamjerka delegacije je da su dana 25.03.2011. godine policijski službenici PS Istočno Sarajevo lišili slobode dva lica zbog počinjenih krivičnih djela razbojništava i teške krađe, te da je jedno od navedenih lica imalo vidne provjere u predjelu nosa i iznad lijevog oka, dok drugo lice nije imalo vidljivih povreda. Povrede su konstatovane u potvrdi o lišenju slobode, a za vrijeme boravka u službenim prostorijama navedena lica nisu zahtjevala medicinsku pomoć. Nakon predaje lica lišenih slobode Okružnom tužilaštvu ista su se žalila na povrede i postupanje policijskih službenika, te je utvrđeno da postoje osnovi sumnje da je počinjeno krivično djelo povreda ljudskog dostojanstva zloupotrebom položaja ili ovlaštenja iz čl. 359 KZ RS. Napominjemo da Okružno tužilaštvo Istočno Sarajevo i dalje vodi istragu povodom navedenog krivičnog djela. Takođe je pored dostavljanja izvještaja Okružnom tužilaštvu sproveden i unutrašnji postupak odnosno preduzete su mjere i radnje u cilju provjera navoda o prekoračenju ovlaštenja ili

nezakonitog postupanja i tom prilikom utvrđeno je da nije bilo prekoračenja, te je sačinjen službeni izvještaj koji je dana 27.09.2011. g. dostavljen Okružnom tužilaštvu Istočno Sarajevo.

- 2) U izvještaju CJB Banjaluka stoji da je delegacija posjetila navedeni Centar 06.04.2011. g. i tom prilikom u prostorijama, koje se ne koriste za rad sa strankama niti za kriminalističku obradu lica lišenih slobode, zatekli četiri drvene palice (tri bejzbol palice i jedan drveni rukohvat) upakovane u papirne vreće uz prateću dokumentaciju, odnosno potvrde o privremenom oduzimanju predmeta, službene zabilješke i izjave od lica od kojih su predmeti oduzeti. Tom prilikom članovima delegacije je predočena prateća dokumentacija kao i operativni plan rada akcije pod nazivom „Kasper“ na osnovu kojeg je sprovedeno više mjera i radnji pri čemu su opisani predmeti pronađeni i privremeno oduzeti.

Pošto u izvještaju delegacije Evropskog komiteta nisu navedena lica koja su lišena slobode izvršen je uvid u evidencije o lišenju slobode i tom prilikom utvrđeno je da je dana 01.06.2011. g. saslušano više lica i to: P.D. Š.B. i D.N. a 03.06.2011. g. M.D, a navedena lica su saslušana zbog počinjenih krivičnih djela razbojništva i oduzimanje motornog vozila i isti su nakon podnošenja izvještaja predati u nadležnost Okružnog tužilaštva u Banjaluci. Navedenim licima je od strane Okružnog suda u Banjaluci a na zahtjev Okružnog tužilaštva određena mjera pritvora.

Što se tiče navoda o saslušanju lica u mjesecu julu 2010. g. i u dane 01.10.2010. g. i 05.02.2011. g., izvršenim provjerama u našim evidencijama utvrđeno je da nije bilo lišenja slobode lica, niti je vršena kriminalistička obrada lica zbog postojanja osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo. Kako se radi o navodima bez konkretnih imena i događaja nismo u mogućnosti utvrditi o kojim slučajevima se radi.

U izvještaju delegacije navodi se da u CJB Banjaluka ne postoji prostorija za zadržavanje lica lišenih slobode, ali ista nije osposobljena zbog nedostatka finansijskih sredstava, te je u planu da se u toku 2012. godine ista osposobi.

- Napominjmo da ovo Ministarstvo nije bilo u mogućnosti da detaljnije pristupi rješavanju primjedbi koje su stavili predstavnici Komiteta iz razloga što su stavke iz izvještaja šturo odnosno nisu detaljnije obrazložili događaje, gdje je došlo do povrede ljudskih prava lica koja su dovođena tj. privođena u org. jedinice ovog Ministarstva, kao niti dani i vrijeme događaja (isto je navedeno u nekoliko slučajeva izvještaja delegacije i isti su obrazloženi).
- Izvještaj delegacije Evropskog komiteta, kao i gore opisani izvještaji organizacionih jedinica ovog Ministarstva prosleđeni su Jedinici za profesionalne standarde MUP-a RS, na dalju nadležnost kako bi isti preispitali da li postoji disciplinske ili druge odgovornosti.

Ovim putem vas molimo da ako ste u mogućnosti zatražite od Evropskog komiteta da detaljnije obrazloži događaje iz izvještaja i to u djelu ko su lica koja su se žalila na postupanje policijskih službenika, tačan datum događaja i sl., a u cilju daljeg procesuiranja predmetnih događaja.

Nakon drugog radno konsultativnog sastanka sa predstavnikom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice održanog 23.12.2011. g. dostavljamo vam dopunu izvještaja o postupanju policijskih službenika ovog Ministarstva po izvještaju Evropskog komiteta.

- kako je navedeno u prvom izvještaju prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode nisu osposobljene zbog nedostatka finansijskih sredstava, te je u planu da se u toku 2012. godine iste osposobe. Navedeno se odnosi i na prostorije za pohranjivanje privremeno oduzetih predmeta tj. depozite i iz tog razloga su se privremeno oduzete bejzbol palice nalazile u prostorijama koje se još jednom naglašavamo ne koriste za saslušavanje lica lišenih slobode. Takođe vam naznačavamo da su pomenute bejzbol palice privremeno oduzeti predmeti i da se radi o sportskim rekvizitima, te će iste biti uklonjene po donošenju pravosudnih presuda od strane nadležnih sudova.
- U slučajevima gdje se pominje vezivanje lica za radiator, stavljanje plastičnih kesa preko glave osumnjičenih i dr., nismo u mogućnosti utvrditi o kojim se slučajevima radi, a iz razloga što su u izvještaju delegacije šturo opisani predmetni događaji. Napominjemo da ćemo u narednom periodu pokušati utvrditi da li je iko od policijskih službenika ovog Ministarstva upotrebljavao navedena sredstva, te ćemo vas o svemu blagovremeno obavijestiti, a iste procesuirati kako disciplinski tako i krivično.

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske

Informacija po pitanju završetka gradnje i puštanja u funkciju **Zavoda za forenzičku psihijatriju u Sokocu** dostavljena je od strane Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske.

,0

Na osnovu člana 43. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službeni glasnik RS“, br.106/09), člana 3. i 5. Zakona o sistemu javnih službi („Službeni glasnik RS“, br. 68/07) i člana 43. Stav 3. Zakona o Vladi Republike Srpske („Službeni glasnik RS, br.118/08), Vlada Republike Srpske donijela je Odluku o osnivanju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac, sa sjedištem u Sokocu.

U skladu sa Odlukom o osnivanju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac („Službeni glasnik RS“, br.07/10), Osnovni sud u Sokocu shodno odredbama Zakona donio je Rješenje o upisu u sudski registar Javne ustanove „Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac“, sa sjedištem u Sokocu.

Obzirom da je ovo jedinstvena ustanova ovakvog tipa na području Bosne i Hercegovine potpisan je Sporazum o smještaju i naknadi troškova za izvršenje mjera bezbjednosti izrečenih u krivičnom postupku i u drugom postupku u kojem se izriče mjera liječenja („Službeni glasnik BiH“, broj 89/09). Potpisnici ovog Sporazuma su Vijeće ministara BiH, Vlada Federacije BiH, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH. Sporazumom je predviđen smještaj i liječenje pacijenata sa područja cijele BiH pod jednakim uvjetima.

Zahvaljujući Vladi Švajcarske konfederacije koja je putem Državnog sekretarijata za ekonomske poslove obezbjedila finansijska sredstva u iznosu od 2.800.000 CHF omogućena je sanacija i rekonstrukcija namjenskog objekta u kojem će biti smješten Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac.

Jedinica za implementaciju projekta za sanaciju objekta Zavoda, formirana od strane Vijeća ministara BiH provela je proceduru javne nabavke putem otvorenog postupka (međunarodni tender) i izvršila izbor izvođača radova sa kojim je zaključen ugovor za sanaciju, adaptaciju i rekonstrukciju objekta, a prema prvobitnom projektu sanacije. Radovi na sanaciji, adaptaciji i rekonstrukciji objekta su u završnoj fazi.

Slijedeći neophodan korak za stvaranje uvjeta za početak rada Zavoda je obezbjeđenje finansijskih sredstava i provođenje postupka nabavke i uvođenje u funkciju potrebne medicinske i nemedicinske opreme. Urađen je projekat osnovne potrebne opreme za čiju nabavku je prema projektnoj dokumentaciji potrebno obezbjediti oko 2.100.000,-KM.

Poslije završetka svih predviđenih radova na sanaciji, adaptaciji i rekonstrukciji objekta predviđa se da će preostati 500.000,-KM koja će se usmjeriti u nabavku opreme, što znači da je neophodno obezbjediti još oko 1.600.000,-KM za opremu, kao i određena finansijska sredstva neophodna za obezbjeđenje ostalih uvjeta za početak rada Zavoda, kao što su sredstva za procjenu vrijednosti, uplata poreza na promet nekretnina, određene takse za dobijanje potrebnih saglasnosti, edukacija kadrova, nabavka namirnica za ishranu pacijenata, sredstva za higijenu, goriva i energije i slično.

U toku je i izrada opšteg akta potrebnog za početak rada Zavoda, kao što je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta uz prilagođavanje organizacije rada i radnog vremena potrebama korisnika.

Obzirom da je riječ o stvaranju nove zdravstvene ustanove čijim će početkom rada dobiti mnogo i sistem pravosuđa Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije BiH gdje će se u potpunosti posvetiti pažnja primjeni standarda iz ove oblasti i dati puni doprinos provođenju i poštivanju Evropske Konvencije o ljudskim pravima, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske smatra da je potrebno što prije obezbjediti nedostajuća finansijska sredstva i pokrenuti postupak javne nabavke medicinske i nemedicinske opreme.

Imajući u vidu da se radi o realizaciji Projekta od značaja za Bosnu i Hercegovinu, te značaj Projekta i potrebu za što hitnijim početkom rada ove ustanove, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS se obratilo Vijeću ministara BiH tražeći podršku i pomoć za obezbjeđenje nedostajućih sredstava u ukupnom iznosu od 1.600.000,-KM, koliko je neophodno obezbjediti da bi se mogla izvršiti nabavka medicinske i nemedicinske oprema prema projektnoj dokumentaciji i obezbjediti početak rada ove ustanove.

U skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 41/03) Vlada Republike Srpske je imenovala direktora Zavoda za forenzičku psihijatriju u Sokocu.

Klinički centar Istočno Sarajevo – Psihijatrijska klinika Sokolac

Dana 05. i 06.04.2011.godine, Evropski Komitet za prevenciju torture (CPT) je posjetio Psihijatrijsku kliniku u Sokocu.

Psihijatrijska klinika u Sokocu je preduzela neophodne mjere u poboljšanju životnih uslova na Muškom akutnom odjeljenju i Sudskom odjeljenju, koje se sastoji:

- Trenutan broj pacijenata na Muškom akutnom odjeljenju je 20, na Sudskom akutnom odjeljenju takođe 20 i na Sudskom rehabilitacionom odjeljenju 30, što približno odgovara najmanje 4m2 životnog prostora po pacijentu;
- Spavaonice i dnevni boravci na pomenutim odjeljenjima su opremljene novim namještajem (ormari za garderobu, noćni ormari). Dekoracija samih odjeljenja i dnevnih boravaka na odjeljenjima je prilagođena strukturi pacijenata na pomenutim odjeljenjima;
- Pacijenti Muškog akutnog odjeljenja i Sudskog akutnog odjeljenja koriste prostore van odjeljenja namijenjene za šetnju u trajanju od 2 časa svakodnevno i iste prostore koriste za fizičke aktivnosti. Fizičke aktivnosti pacijenata su u direktnoj vezi sa trenutnim somatskim i psihičkim stanjem. Oba ova prostora navedenih odjeljenja nemaju zaklon u slučaju loših vremenskih uslova, a napominjemo da zbog skorijeg otvaranja Zavoda za forenzičku psihijatriju izbjegavamo probleme paralelnog finansiranja (prostor za fizičke aktivnosti i rekreaciju pacijenata u Zavodu je na Evropskom nivou);
- U proteklom periodu, 2009-2011 godina, Ustanova je dala prioritet jačanju resursa osoblja za njegu pacijenata, tako da je primljeno 9 medicinskih tehničara-sestara.
- Na Muškom akutnom odjeljenju i Sudskom akutnom i rehabilitacionom odjeljenju postoje planovi individualnog tretmana za svakog pacijenta i u istoriju bolesti uloženi obrasci istih, obrasci psihosocijalne rehabilitacije, uključujući i programe za sprečavanje ponovnog izvršenja krivičnih djela na Sudskom odjeljenju;
- Autopsija smještenih pacijenata do sada nije sprovedena, ali u narednom periodu planiramo uraditi autopsiju pacijenata koji su umrli, a koji nisu svojom voljom smješteni u bolnicu;
- Prirodnu smrt kod umrlih pacijenata na našoj klinici konstatuje ljekar u radno vrijeme i u dežurstvu. Kod nasilne smrti pacijenata, obavještava se nadležni MUP i dežurni tužilac;
- Smjernice koje se tiču upotrebe sredstava prinude i iste se sprovode na akutnim odjeljenjima i na Sudskom akutnom odjeljenju;
- Prisilna hospitalizacija koja je regulisana Zakonom o zaštiti lica sa mentalnim poremećajima se potpuno poštuje uz popunjavanje postojećih obrazaca;
- Nije u nadležnosti ove Ustanove da utiče na Sudove koji donose rješenja o obaveznom psihijatrijskom liječenju, kao i psihijatrijske ekspertize, mada ova Ustanova na traženje pacijenta, istim dostavlja kopije svih sudskih odluka i psihijatrijskih ekspertiza;
- U Psihijatrijskoj klinici Sokolac se jasno i potpuno poštuju zakonske odredbe prinudnog psihijatrijskog liječenja;
- Svaki pacijent u Psihijatrijskoj klinici Sokolac prilikom prijema dobije informacije o načinu i toku liječenja, kao i njihova rodbina, staratelji i predstavnici institucija koji brinu o njihovom liječenju (Centri za socijalni rad i Centri za mentalno zdravlje);
- U toku je izrada informativne brošure o pravima pacijenata namijenjene pacijentima i porodici;
- Rad Komisije za zaštitu lica sa mentalnim poremećajima je u nadležnosti Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS;
- Glavna sestra Klinike uključena je u ciklus edukacije trenera za obuku medicinskih sestara-tehničara iz oblasti mentalnog zdravlja, kojim rukovodi Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS i Švajcarska agencija za razvoj i saradnju(SDC);
Glavna sestra Klinike je napravila Plan obuke i kurseva na nivou Klinike vezano za rad naše Ustanove, u koji će biti uključeni svi medicinski radnici Klinike.